

Антропософски вести

Брой 36
МИХАИЛОВДЕН
септември 2012 г.
цена по желание

ИЗДАВА С Е ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Тема на броя – Евритмията на 100 години
4. Първите евритмистки на Дорнах
Деветте урока на Лори Смит
Нов живот за „Пеперудата“ на Григ
6. Маргрете Солстад – първо интервю за „Антропософски вести“
8. Сергей Прокофиев за евритмията и Второто пришествие на Христос в етерно тяло
10. Новата приятелка на АОБ – Сара Казакова за раждането на новото изкуство
12. Оцветяване на звуците и раздвижване на цветовете
18. Първите евритмистки в България – Стара Загора
19. Деян Йорданов за потомствената антропософия и зова на евритмията
20. Семейство Росица и Димитър Левашки от Варна за силата на съдбата и за трудностите да упражняваш евритмия в България
24. Семинар по говорно формиране – изкуството на речта, Сузана Георгиев и България
26. Новини от Братислава.
Нови книги
27. Покани: Михаиловият празник
Социална конференция през октомври
Култура на умирането – семинар през ноември
28. Антропософски групи в България – контакти

Михаилов поздрав за всички приятели

*О, Михаил,
Редиците на твоето войнство
Са все още малобройни.
Запали в сърцата ни
Ентузиазъм към теб
За да бъде спасено човечеството!
Прогони гордостта от нашето същество,
Дай ни ясен поглед
За лъжа и истина,
Дари ни с чувство, стоплено от любов
И с голяма смелост за добри дела.
Позволи ни, в смирение,
Да бъдем твои воини.*

Герхард Райш

„Михаилова имагинация“
Герхард Райш

ЕВРИТМИЯТА НА 100 ГОДИНИ

КРАТКА ИСТОРИЯ

В началото на XIX век в много изкуства настъпва революция. Младите хора изразяват своето неудовлетворение от систематизираните стилове, които сякаш не оставят никакво място за нови форми и изрази. Инспиративната същност на много изкуства са погребани в техниките. Художници и музиканти, танцьори и поети започват да експериментират в непознати дотогава области на изразните средства. В този плодороден климат се ражда евритмията.

Думата „евритмия“ произлиза от старогръцки корени, означаващи красив или хармоничен ритъм. Терминът се е използвал от старогръцките и римски архитекти като характеристика за хармоничните пропорции на дадена конструкция или сграда.

През 1912 г., фрау Смитс, майка на едно младо момиче, което обича движението задава на Рудолф Щайнер въпроса дали е възможно да се намерят нови източници, от които да се развие едно изкуство на движението. В отговор на този въпрос, поставен от фрау Смитс, Рудолф Щайнер тръгва в много по-различна посока. Той иска да намери едно изкуство, което да повдигне булото между духовните и материалните измерения на живота; едно изкуство, което може да направи видим езика на духовния свят. Неговите изследвания го отвеждат до „дар словото“ на човешкото същество, до речта и пеенето. В лекцията си „За евритмията“, той посочва, че човешкият звук е мост между двете измерения на живота – външното и вътрешното, духовното и материалното. Евритмията разкрива по-дълбоките източници на живота чрез възплащаване на духовните сили, които живеят в човешкия говор и пеене.

През 1912 г. Рудолф Щайнер дава лично уроци на младата Лори Смитс. Лори практикува тези художествени елементи 6 месеца съвсем сама. На следващата година тя започва да предава на други това, което е научила. През тези години Рудолф Щайнер пише по една драма всяка година за летните фестивали в Дорнах и въвежда елементи от новото изкуство в дра-

мите. Той дава втори курс на група студенти през 1915 г. Поставя се началото на евритмията като сценично изкуство в Дорнах. Мари Щайнер създава и първия ансамбъл по евритмия, който през 1919 г. прави турне в цяла Швейцария, Холандия и Германия. След това се развиват още две професионални приложения на евритмията.

През 1924 г., Щайнер дава два интензивни семинара върху различни аспекти от евритмията, публикувани като циклите „Евритмията като видим говор“ и „Евритмията като видима песен“. (Сс 278 и 279)

Евритмичните ансамбли на Щугард, Германия и на Гьотеанума скоро се утвърждават като част от културния живот в Европа. Ансамбълът на Гьотеанума печели златен медал на Парижкото изложение през 1937 г. Днес в много страни има центрове за обучение и художествени ансамбли.

Евритмичния ансамбъл на Ирландия

По-долу предлагаме извадки от една въвеждаща лекция за евритмията, която Рудолф Щайнер изнася на 26 август 1923 г. в рамките на лятното училище в Пенменмор, Уелс. (Сс 279)

❶ „Евритмията покълна от почвата на Антропософското движение и историята на нейното създаване ни кара да гледаме на нея почти като на **дар от силите на съдбата**. През 1912 г., Антропософското общество загуби един от членовете си, баща на семейство и се наложи неговата дъщеря да избира професия, но такава професия, която да бъде намерена в областта на антропософската дейност. След много размисъл стана ясно, че това може да се приеме като една възможност да се постави началото на едно ново из-

куство на движение в пространството, което се различава от всичко създадено до този момент. И така, от указанията дадени на това младо момиче възникнаха първите принципи и движения на евритмията.

Евритмията трябва да се счита за една от много дейности, възникнали от Антропософското движение... Преди няколко дни говорих за формите на колоните в залата на Гьотеанума и споделих как разбрах, застанал пред тези колони, че чрез художествената дейност те са придобили свой собствен живот и са развили съвсем различни качества от тези, с които са били първоначално надарени. Същото може да се каже и за изкуството на евритмията.

... Когато художествените импулси се съединяват с величествените творчески сили на природата, човекът на изкуството не развива просто някакъв свой повече или по-малко ограничен импулс, а стига дотам, че прави себе си инструмент за мировите творчески сили, така че от неговата дейност израства много повече, отколкото той първоначално е възнамерявал или предвиждал.

По времето, за което говоря евритмията се учеше от много малко хора. В началото на войната (Първата световна война), фрау д-р Щайнер поех тяхното по-нататъшно обучение и оттогава евритмията стана все по-широко известна, а нейните художествени възможности – много по-богати.

... Аз съм убеден, че евритмията носи в себе си безкрайни възможности и че в бъдеще, когато хората, отговорни за нейното въвеждане ще са предали работата в други ръце, евритмията ще се развива и ще заеме мястото си като едно по-младо изкуство наред с другите изкуства с по-стара традиция.

Никое изкуство не е възникнало от интелектуално обмислено човешко намерение, нито пък принципът на имитиране на природата е довел до някакво изкуство. Напротив, истинското изкуство винаги се е раждало от човешки сърца, способни да се отворят за импулсите, идващи от духовния свят, сърца, които са се чувствали морално задължени да осъществят тези импулси и да ги възплътят по някакъв начин във външната материя.”

② „Евритмията възникна като видим език, използвайки за свои инструменти ръцете, които са безспорно най-изразителната част от целия човешки организъм... Истината е, че **самият говор е възникнал от движенията** на човешките крайници – движения, които се задържат и не идват до пълно проявление.

Нямаше да има такова нещо като говор, ако в естествения ход на своето ранно развитие детето нямаше вроден инстинкт да движи ръцете си. Тези движения се задържат и концентрират в органите на речта, а самите органи на речта са образ на това, което търси изход в движенията на ръцете и в придружаващите движения на другите крайници...

Етерното тяло никога не използва устата за инструмент на говора, а системата на крайниците. Именно тези движения от етерното тяло по време на говор се пренасят във физическото тяло. Разбира се, ако решите можете да говорите без никакви жестове, дори да застанете неподвижни с ръце в джобовете, но в този случай етерното ви тяло ще жестикулира още по-енергично, просто от възмущение!”

③ Евритмията може да се съпровожда не само с рецитация и декламация, но и с инструментална музика. Тук обаче трябва да се има предвид, че **евритмията е музика, трансформирана в движение**, а не танц в каквото и да е смисъл на думата. Между евритмията и танца има съществена разлика. Хората обаче често не могат да направят тази разлика, когато гледат евритмия на сцената поради факта, че евритмията използва за свой инструмент човешкото тяло в движение. Аз самият чух за един журналист – не го познавам лично, но прочетох неговата статия – който пише за евритмията така: „Не може да се отрече, че когато някой гледа евритмично представление, изпълнителите са в непрекъснато движение на сцената. Затова, на евритмията трябва да се гледа като на танц и да се рецензира като танц.” Мисля, че ще се съгласите – това, което видяхме тук като тон евритмия, това видимо пеене, придружено с инструментална музика, ясно се разграничава от обикновеното танцуване. По своята същност, тон евритмията не е танц, а песен в движение...”

④ Това е същественото – че евритмията е видим говор, видима музика. Нещо повече – може да се твърди, че евритмичните движения действително произлизат от вътрешната организация на човека. Всеки, който казва „Що се отнася до мен, словото и музиката ми стигат; няма нужда да се разширява сферата на изкуствата; аз самият нямам ни най-малко желание за евритмия” – такъв човек, разбира се има пълно право от своя гледна точка. Винаги има известно оправдание човек да държи на своето мнение, колкото и конвенционално и педантично да е то. И защо не? Няма никаква причина човек да не държи на своето мнение; но не може да се каже, че такова становище показва дълбок художествен усет и разбиране. Една истински артистична природа приема с желание всичко, което би могло да разшири и обогати цялата сфера на изкуството.

⑤ ... Малко след учредяването на Валдорфското училище стана ясно, че евритмията може да стане важно средство в образованието; и сега ние сме в състояние да признаем пълното значение на евритмията от образователна гледна точка. Във Валдорфското училище [първото Валдорфско училище в Щутгард, на което Рудолф Щайнер е директор по обучението] евритмията стана задължителен предмет както за момчетата, така и за момичетата през цялото обучение от първия до последния клас. Убедихме нсе сами, че това, което се предава на децата като видим говор и музика се възприема и усвоява от тях така естествено, както възприемат и усвояват говоримия език или песните в най-ранните си години. Детето навлиза съвсем естествено в евритмичните движения... Валдорфското училище съществува от няколко години и опитът ни дава основание да кажем, че в това училище се обръща особено внимание на **възпитанието на инициативността, на волята** – качества, от които човечеството има голяма нужда днес. Тази инициативност на волята се развива осезаемо чрез евритмията, ако тя се използва, както във Валдорфското училище, като средство за обучение. Едно нещо обаче трябва да стане съвсем ясно – и то е, че може да възникне напълно погрешно разбиране, ако дори за миг човек си помисли, че евритмията може да се преподава в

училищата и да се счита за ценен актив в образованието, но в същото време като изкуство бъде пренебрегната и подценена. Евритмията трябва на първо място да се счита за изкуство и като такова тя не се различава по нищо от другите изкуства. По същия начин, по който другите изкуства се преподават в училищата, но имат свое собствено независимо художествено съществуване в света, така и евритмията също може да се преподава в училищата, ако бъде напълно призната като изкуство и ако й бъде отдадено подобаващо място в съвременната ни цивилизация.

⑥ Малко след учредяването на Валдорфското училище, една група лекари, които намериха своя път в Антропософското движение започнаха да практикуват медицината от антропософска гледна точка. Тези лекари изразиха горещо желание евритмичните движения – извлечени от здравословната същност на човека и предлагащи на човека изразно средство подходящо за неговата цялостна организация – да бъдат съответно приспособени и поставени в служба на лечебното изкуство. По своята същност, евритмията търси винаги възможност да се прояви чрез човека. Ако човек има познание за ръката например, би трябвало да е наясно, че тя не е създадена просто да бездейства и да бъде съзерцавана. Пръстите са съвсем безсмислени, ако не са активни. Те придобиват значение, когато улавят и хващат неща, когато пасивността им се трансформира в движение. Самата им форма разкрива присъщото им движение. Същото може да се каже за човешкото същество като цяло. Евритмията не е нищо друго освен средството, с което човешкият организъм може да намери отдушник чрез движение. Така че някои движения, преминали през известна метаморфоза и малко по-различни от тези, които използваме в евритмията като изкуство, могат да се използват и да се развият в една лечебна евритмия. Тази **лечебна евритмия** може да бъде изключително ценна в лечението на дадена болест и да се прилага в онези случаи, в които човек познава начина, по който дадено движение ще въздейства върху съответния орган благотворно.

Подбор и превод:
Диана Ботушарова

ДЕВЕТТЕ УРОКА, ДАДЕНИ НА ЛОРИ МАЙЕР-СМИТС

Портрет с червен пастел от
Клаус вон дер Декин

След първата лекция на 15 септември 1912 г. от цикъла върху Евангелието на Марко, която в известен смисъл е пътепоказател към новото изкуство на движението, Лори и майка ѝ са поканени от Рудолф Щайнер да го посетят на следващия ден в къщата в Ботминген близо до Базел, където бил отседнал. Той ги посрещнал в малка стая на приземния етаж. В нея имало само един диван, една маса и няколко стола.

Последвали девет урока. Рудолф Щайнер описал първите зародишни кълнове на принципите и формите на едно изкуство на движението, което все още не съществувало. Това представлявало едновременно и обучение за професия, която е трябвало „да възникне от Антропософското движение“. Лори Смитс е на 19 години.

Това е единственото обучение, проведено от самия Рудолф Щайнер. Изключителната конфигурация на съдбата го правят уникално. И все пак, методите за това обучение са разработени толкова живо, че за много бъдещи поколения то определя посоката на преподаване. През тези девет дни Рудолф Щайнер дава изобилие от указания за един съвсем нов вид движение, което възниква от човешката реч и поезия:

- Жестове за гласните и съгласните;
- Движения за поетичните ритми;
- Принципи за развитие на граматични елементи в прост-

ранството (напр. аз – ти – той – ние – вие – те);

- И не на последно място: основа, която да даде възможност *по-дълбокото значение* на поетичната творба да се влее в движението. Как мисленето, чувстването или волята стават видими; кое душевно настроение (сериозност, тъга, забавление, нежност и т.н.) се изразява.

Лори никога не би могла да поеме това богатство само в девет занятия, ако нямаше специална способност за него. Свободно изправената ѝ стойка напомняше за древногръцко изкуство. Естествената ѝ подвижност не беше повлияна от гимнастика или танци. Тя имаше дар за музика, слово и литература.

И най-вече, Лори беше изцяло отворена за новата, антропософска форма на движение, която търсеше път в културния живот на ХХ век. Преди първия си урок тя беше присъствала на повече от 30 лекции на Щайнер.

... След кратък и сърдечен поздрав, Рудолф Щайнер започнал **първия** урок с думите, че това ново изкуство на движението може да се прави само от този, който признава и е убеден, че човешкото същество се състои от тяло, душа и дух.

Той въвел самите движения с призива: „*Ти трябва да придобиеш един тънък, диференциран усет за отделните звуци. А за това трябва да оставиш сърцето ти да се качи в главата. Първо сърцето ти трябва да заговори, после – главата.*“ И веднага започнал да ѝ показва жестовете за гласните.

Всяко указание придружавал с думите „*Научи се да чувстваш*“ – и този апел означавал едновременно: почувстввай душевната сила, от която възниква характеристиката на изговорения звук, както и чувственото възприемане на твоето собствено движение докато правиш звука евритмично. Той насочвал нейното чувство и съзнание към това съответствие между движението на ръцете и душевния нюанс на звука.

След като въвел отделните гласни и почти всички дифтонги, той дал указания как да бъдат упражнявани:

„*Работи с всеки звук поотделно отново и отново, непрекъснато опитай да намираш нови движения и не спирай, докато наистина не изживееш и почувстваш всяко движение в сърцето си, дори най-малкото. Едва тогава можеш да опитаеш да комбинираш два звука.*“

Лори Смитс в душевния жест
„Аз се прекланям“

... **Вторият** урок бил посветен на жестовете на съгласните. Този урок направил особено дълбоко впечатление на Лори. Рудолф Щайнер описвал сцени от природата и искал Лори да си ги представи живо: Един спокоен вечерен пейзаж; слънцето залязва зад заоблени хълмове. Бели облаци висят неподвижни в небето. Едно поточе тече тихо сред ливадите, над него се накланят дървета, а покрай него има цъфнали цветя. В далечината някакъв самотен човек все още работи отмерено и без да бърза. „*А ти вървиш, обгърната в същото спокойствие, усещаш всяка подробност, откликваш на всяка подробност с жест, който диша същото спокойствие и хармония: 'Това благодарение на теб, слънце – това благодарение на теб, хълм, на теб, облак, на теб цвете, на теб, човеко. Аз ставам част от теб, от същото спокойствие, дишам същата тишина.'*“ (На немски в центъра е звука „д“ – „**D**ies durch dich, du Sonne...“) ... После той препоръчал на Лори да излезе в природата за съгласните, за да ги формира от собствен опит. „*Остави се да бъдеш понесена от вятъра! Провери се между клоните на едно дърво, което се люлее от вятъра и почувствай това!*“ „*Опитай да намериш пътя си през гъста мъгла или в тъмнината през гората или да изживееш разликата със слънцето и сянката.*“

На следващия урок Щайнер показал как силата на чувството, която

е зад жестовете на ръцете за звуците може да бъде активна и във формите, в които се върви в пространството. „...*Трябва да носиш този равнобедрен триъгълник (И-Е-У) в себе си като един първообраз*”. Последвали остроъгълния и тъпоъгълния триъгълник, преминали към ритми и стъпки – анапест, ямб и хорей. „*Почувствай и се опитай след това да научиш своите ученици как ямбът те извежда открито и смело в света, а трохеят те води напред с един импулс на съдбата, който живее зад теб, в духовния свят!*”

На четвъртия урок Рудолф Щайнер нарисувал Дионисиев танц, после въвел настроенията и накрая дал първото упражнение с пръчка.

На петия урок Рудолф Щайнер нарисувал още форми и разработил местоименията.

На шестия ден нарисувал форми, които правят видими волята, мисленето и чувстването.

Седмият урок се провел в една ясна есенна утрин в неделя на 22 септември 1912 г. Това бил един съкровен час. Новите хоризонти, които можели да се открият чрез това изкуство проблеснали за пръв път. „*Направи 'А', а сега седем пъти 'Л', после 'Е', след него три големи, спокойни 'Л', които да преминат в едно голямо дълго 'У'. Накрая направи едно силно 'И' и завърши с 'А'*”. После казал сериозно „*Ти току-що направи думата 'Алелуя'... Тя означава 'Аз пречиствам себе си от всичко, което ми пречи да виждам най-висшето'*.” Това е първата дума, която станала видима с евритмията. Втората била свещения поздрав 'Евое'.

Следващата сутрин била посветена на спиралите. На деветия и последен урок Лори вече можела да задава въпроси. Тя попитала с кое стихотворение да работи и Рудолф Щайнер веднага отговорил, че първото трябва да бъде „*Морска тишина*” от Гьоте....

В края на този последен урок в Ботминген, през септември 1912 г. новото изкуство получило името си. Рудолф Щайнер казал малко умислено „*Все пак, остава да намерим име за това, което правихме*” и Мари фон Сиверс без колебание произнесла като нещо съвсем естествено думата „*евритмия*” – с която Рудолф Щайнер сърдечно се съгласил.

Из биографията на Лори Майер-Смитс от Магдалене Зийглох

СЪЗДАВАНЕТО НА „ТОН ЕВРИТМИЯТА”

Илона Бьогел (Шуберт)
в „Пеперудата” от Едвард Григ

През първите години основно се играеше говорна евритмия. Едновременно с това, тъй-наречените „*прелюдии*” подготвяха пътя за различните настроения на теста с музикален акомпанимент. Тон евритмията беше все още в самото си начало. Една учителка по пиано – фройлайн Холенбах учеше децата на песни, които те пееха очарователно, както и на малки менуети от Бах и Моцарт, които изпълняваха с тон евритмия и представяха от време навреме в края на основните програми.

По това време имахме на разположение само указанията от Рудолф Щайнер за движения, присъщи на мажорните и минорните гами и на тоновете. След това упражнявахме тоновете прави или подскачайки, а през паузите се прегрупирахме. За разлика от понапредналата говорна евритмия, това беше почти примитивно.

Аз често вземах участие в тези упражнения, но в крайна сметка този начин на изпълнение не ме задоволяваше. Един ден, отидох при д-р Щайнер и го попитах дали е възможно да се разработят истински форми за тон евритмия. Той помисли малко и каза: „*Разбира се, че е възможно. Имаш ли някакви идеи как да се изпълнят тоновете, на които се подскача?*” Аз бях вече правила опити сама с някои неща и му ги показах, при което той остана доста доволен. След това ме попита дали вече имам предвид някое музикално произведение и тъй като бях упражнявала „*Пеперудата*” от Григ на пиано, аз веднага

казах „*О, да, Пеперудата от Григ*.” „*Добре*”, съгласи се д-р Щайнер, „*нека да я чуя утре*”.

Аз обаче трябваше да пътувам на другия ден, затова фройлайн Холенбах я изсвири и няколко дни по-късно получих от нея писмо с две форми, начертани от д-р Щайнер и бележка, в която той пишеше да опитам и двете и да си избера тази, която ми харесва.

Върнах се в Дорнах и след упорити упражнения, скоро бях готова да покажа на г-н и г-жа д-р Щайнер какво мога. Като свърших, последваха въпроси като например как би трябвало да се изпълнят нотите в бърза последователност? В този случай, както и в много други по-късно, д-р Щайнер не казваше и не показваше на никого в самото начало как би трябвало да се правят нещата. Той очакваше хората да предложат свои идеи по въпроса.

В този конкретен случай, характерен с бърза последователност от ноти, аз ударих първия акорд точно и изразих другите с повдигане или сваляне на ръцете. Показах това на д-р Щайнер и той каза: „*Да, това е много добре, дава усещане за основния тон*”. В случая с по-сбитите мотиви избрах да използвам тъй наречените „*кратки*” тонове и това също беше одобрено от д-р Щайнер.

Веднъж, д-р Щайнер влезе в залата, докато се упражнявах на сцената в работилницата. Той спря за момент да погледа това, което правех. По едно време потръпна и направи гримаса. Аз спрех, за да помисля и го погледнах въпросително, а той каза: „*Защо винаги свириш тук 'фа диз', трябва да е 'ла'*.” И разбира се, беше прав! След това често си мислех, когато изпълнявахме тонове – ако при всички погрешни ноти д-р Щайнер изпитваше такава болка, от каква ли агония трябва да е страдал понякога!

Бих искала да добавя още нещо към този разказ за „*Пеперудата*”. Когато за пръв път изпълних този номер на сцената – беше последния номер в програмата, която се представяше тогава в Гьотеанума – д-р Щайнер дойде зад кулисите, протегна ми ръка и каза: „*Искам да ти благодаря най-сърдечно*”. Аз отвърнах доста изненадана: „*Но хер доктор, аз трябва да ви благодаря!*” „*Не*”, каза той, „*винаги си заслужава човек да бъде благодарен, когато новите идеи идват от самите актьори и това, което ти изпълни тук означава още една крачка напред в тон евритмията.*”

Из спомените на Илона Шуберт за Рудолф Щайнер и Мари Щайнер

НАВЛИЗАНЕ В ЖИВОТА

Маргрете Солстад, ръководител на секцията за евритмия, говорно изкуство, куклен театър, драма и музика подготви едноседмичен летен Фестивал на евритмията в Гьотеанума от 7 до 9 юли 2012 г. – „*Човек вижда ясно единствено със сърцето*“. Тъй като евритмията празнува стотния си рожден ден, г-жа Солстад описва в общи черти развитието на тази форма на изкуството.

Ние обръщаме поглед назад, към 100-те години евритмия с дълбока благодарност. Благодарение на импулсите и указанията на Рудолф Щайнер, както и на непрекъснатата всеотдайност на Мари Щайнер към съществуването на евритмията, нещо съвсем ново се е развило от съвместната им работа с млади хора, посветили живота си на този нов художествен импулс, който прави видими речта и пеенето чрез движещото се човешко тяло.

Духовната реалност на указанията, дадени от Щайнер

От началото на евритмията, няколко поколения евритмисти са работили върху въвеждането, изследването и разбирането на многобройните указания на Щайнер. Всяко поколение намира достъп до тези указания по различен начин. Бихме могли да кажем, че през ранните години се създава една физическа основа за евритмията, която след това се разработва и развива в едно плавно движение. Много указания се възприемат чрез имитация и след това предават по-нататък. През годините възникват въпроси във връзка с индивидуалния подход и автентичността на евритмичните движения. Стана важно човек да изживява и възприема себе си в движение.

Днес има повече спорове за духовната реалност на указанията, дадени от Рудолф Щайнер и вътрешното изживяване на жестовете, отколкото е имало досега. Как можем отново да се свържем с духовната реалност на тези указания? Как можем отново да ги изследваме?

Младите хора днес искат да разберат как е започнала евритмията и какво

е било съществено в началото. Те не задават този въпрос, за да се върнат назад, а защото искат да се доближат до оригиналния импулс. Това, което е било дадено на първите евритмисти все още е недостатъчно изследвано – то сочи далеч в бъдещето. Всеки евритмист трябва да практикува и да задълбочава указанията на Рудолф Щайнер, за да се доближи до същността на евритмията. Тези указания са врати към живия свят. Ако човек успее с усилената практика да развие нови способности за възприемане въз основа на тези указания, пред него се откриват неограничени творчески възможности. Указанията на Щайнер в никакъв случай не са ограничаващи. Ограничаващи са нашите собствени ограничения.

Преодоляване на ограниченията чрез евритмията. Маргрете Солстад и членове от Ансамбъла за евритмия при Гьотеанума

Изследване на физическите основи

Ние изживяваме собствените си ограничения на всички нива: когато физическото тяло като инструмент не е достатъчно податливо за евритмичните движения; когато душата не е достатъчно гъвкава и не може да се трансформира и когато на духовно ниво човек не е вникнал достатъчно в указанията, за да ги разбере и индивидуализира.

Ако бъде обхваната духовно, евритмията ни предлага възможност да преодолеем нашите ограничения и ни довежда до сферата на живота. С евритмията, Рудолф Щайнер ни е дал едно изкуство, при което движенията на етерното тяло до голяма степен

заемат мястото на физическото тяло. Законите на физическото тяло спират. Затова те трябва да бъдат преодоляни.

Чрез евритмията етерното тяло работи направо във физическия свят на физически план. Нещо става видимо и оживява, което обикновено не може да бъде пряко възприето. Евритмистите, а също и наблюдаващите навлизат в една сфера на живота, където съществуването на евритмията се чувства като у дома си. Затова, евритмията уравнивява процесите на материализиране и механизирание. Ние всички щяхме да се движим евритмично, ако Ариман не беше втвърдил нашите етерни тела. Новите живителни сили се поемат от нашето трансформирано себе, което е изцяло свързано със съществуването на евритмията. Или, да го кажем с думите на Щайнер: „... може да се види как изкуството живее в един евритмист като божествена субстанция.“

Има много неща, които още не сме открили в указанията на Рудолф Щайнер за евритмията и които могат да се приложат в различните области на живота. Ние познаваме четирите професионални области на евритмията: сцената, образованието, терапията и социалната сфера. Има още много области, които могат да се възползват от един пионерски дух. Мисля си например за грижите при възрастните и неизлечимо болните хора. В тази област има евритмисти, които вършат удивителна работа. Те са разбрали голямата нужда от евритмия в ситуациите, където хората се приближават до прага на смъртта.

Пионерите имат нужда от смелост, изследователска радост и най-вече от любов и доверие в лечебните сили на евритмията. Евритмията има лечебни сили, защото съществуването на евритмията е същество от време и ритъм, и следователно е етерно. В Медитацията на Основополагащия камък е изразена посоката, ориентирана към бъдещето на нашето изкуство: „*Защото Христовата воля властва в нашето обкръжение и дарява милост на душите в мировите ритми*“.

Маргрете Солстад, Гьотеанум
„Антропософи Уърлдуайд“,
Бр. 7-8, юли 2012 г.

ВПЕЧАТЛЯВАЩА ИЗЛОЖБА в Гьотеанума за 80-те най-видни евритмисти

**Интервю с Маргрете Солстад,
Дорнах**

Визитка:

Маргрете Солстад е родена през 1951 г. в Норвегия. От 1971 до 1974 г. следва музикална педагогика в Берген, Норвегия. През 1972 г. среща Антропософията. От 1974 до 1975 г. учи Антропософия в гр. Йерна, Швеция.

В периода от 1975 до 1979 г. следва евритмия при Леа ван дер Палс в Дорнах. От 1979 до 1987 г. е член на Ансамбъла по евритмия при Гьотеанума. След това до 2007 г. изгражда и ръководи Гимназия по евритмия в Норвегия и Ансамбъла по евритмия в Осло.

От 1998 до 2004 г. е Генерален секретар на Антропософското общество в Норвегия. Оттогава досега е начело на секцията по Говорно формиране и музикално изкуство, а от 2011 г. насам е председател на Сценичната евритмия в Гьотеанума.

– Г-жо Солстад, през 2012 г. се честват 100 години от създаването на евритмията. Какви мисли и чувства предизвиква това у вас и какво е настроението в Дорнах?

– Това е празничен момент. Този нов импулс към изкуството на Рудолф Щайнер побира толкова много зародиши в себе си. Най-съществените от тях са свързани с почитане на пионерите, както и да гледаме в бъдещето с доверие.

– Как ще отбележите този юбилей?

– Евритмията е и ще бъде централна тема във всяко едно събиране тази година. Изнесохме големи представле-

ния и много хора се запознаха с разнообразните ѝ форми и възможността да изразиш себе си, които ни предлага евритмията. В Дорнах имаме Международен летен фестивал от 7 до 11 юли 2012 година, който бе посетен от близо 500 човека от целия свят. Единадесет различни представления се проведоха от работни групи, които изнесоха реферати на тема „Развитието и душевните основи на евритмията“. Получи се истински празник! Също така организирахме изложба в Гьотеанума, посветена на 100-годишнината на евритмията в картини и кратки биографични бележки за 80-те от първите пионери на евритмията. При влизането си в Гьотеанума, първото нещо, което всеки посетител вижда е тази прекрасна експозиция. Тематичната изложба бе съпътствана и от множество въвеждащи реферати.

– Разкажете за приложението на евритмията днес и какви постижения има лечебната евритмия?

– Има 4 основни области, в които евритмията се проявява най-силно: като сценично изкуство, педагогическа, социална и лечебна евритмия. Всичките ѝ четири проявления се упражняват в различна степен по целия свят. В Азия например в момента евритмията тепърва възниква. Има учебни инициативи в Корея, Китай и Тайван. Евритмията живее в повечето страни по света, а лечебната евритмия печели все по-голямо признание като терапевтично средство.

– Какви трудности срещат евритмистите днес? Какви предизвикателства стоят пред евритмията 100 години след нейното създаване от Рудолф Щайнер?

– Евритмистите се сблъскват с много предизвикателства. Най-сериозното от тях днес е да наложат и обосноват своето изкуство, така че истинската духовна същност на евритмията да стане доловима и другите да могат да я съпреживеят. Колкото повече считаме, че евритмията е източник на сили за живот, толкова по-добре ще се справим със задачите, които ни предстоят.

Ние не можем и не трябва да се разграничаваме от изкуството на евритмията, тъй като сме едновременно нейни практикуващи и неин инструмент.

– Каква е популярността на евритмията в Швейцария днес?

– Евритмията не е широко разпространена, но печели повече публичност благодарение на различните области, в които се проявява. Ако могат да се проведат по-големи представления, тя може да стигне до повече хора. Именно това е една от нашите важни задачи в Гьотеанума – да я популяризираме.

– Споделете повече информация за обучението по евритмия.

– Има много курсове за евритмисти по света. Който проявява интерес, може да получи необходимата информация на сайта на Гьотеанума, в секцията за Говорно формиране и музика.

– Как и кога станяхте антропософ? Кое срещнахте по-напред: антропософията или евритмията?

– Аз съм норвежка и имам музикално образование. По време на следването си, срещнах за първи път антропософията. Бях впечатлена от възгледа да възприемам човека като духовно, душевно и физическо същество. Антропософията ми даде „храна“ за душата. Тогава бях на 21 години. В продължение на 2 години живях с антропософията преди да замина за Йерна, Швеция, за да участвам в общ курс по антропософия. Там реших да следвам и евритмия.

– Евритмията като че ли привлича повече жени, отколкото мъже, така ли е и защо?

– Да, това наистина е така е. Евритмията като изкуство на движението привлича повече жени и това се дължи на същността на самата евритмия. В същото време много е важно, че има евритмисти мъже. Това дава на евритмията по-богата стилистика на изразяване.

Светлана Желева
За „Антропософски вест“

ЕВРИТМИЯТА КАТО ХРИСТИЯНСКО ИЗКУСТВО

Сергей Прокофиев

Същността и първоначалният импулс на евритмичното изкуство

Създадената от Рудолф Щайнер в началото на XX век евритмия е най-младото изкуство. Още от времето на своето възникване тя е неразделно свързана с Антропософията.

За правомерното разглеждане на евритмията е необходимо да осъзнаем нейния произход и историята на нейното възникване, защото има само една евритмия, основана в началото на миналия век от Рудолф Щайнер със съдействието на Мария Щайнер. Тя е възникнала непосредствено от връзката с духовния свят и е получила определени цели, задачи и условия. Затова, сериозното отношение към духовния свят е жизнено важно условие за всяка евритмична работа.

Изначално култова форма

От самото си начало, евритмията е била основана в култова форма. През 1908 г., по време на лекционния цикъл за Евангелието на Йоан в Хамбург, Рудолф Щайнер се обърна към Маргарита Волошина с думите: *"Можете ли да изтанцувате това?"*, имайки предвид пролога към Евангелието на Йоан. В този момент Волошина не била в състояние да даде отговор. През есента на същата година, Рудолф Щайнер се обърна към нея със същия въпрос. И отново не последвал отговор. Затова, започвайки от 1912 г. евритмията трябвало да тръгне по друг път. Младата Лори Смит търсела своята професия и Рудолф Щайнер й

предложил да получи образование в новото все още развиващо се изкуство на движението – евритмия.

На Великден 1924 г., продължавайки езотеричната линия на Рождественското събрание, Рудолф Щайнер се обърна отново към първоначалната култова насоченост на евритмията, но този път не във връзка с Евангелието, а изхождайки непосредствено от Антропософията чрез евритмична обработка на *Медитацията на Основополагащата камък*, последвана от *Михаиловата имагинация*.

Култовата насоченост на евритмията в никакъв случай не означава, че в този момент ние имаме два вида евритмия. Евритмията е единна и остава вярна на самата себе си, а нейната същност се запазва в различните форми на изява, защото тя не произтича от физическия свят или от човешката душа, а от силите на етерния свят, доколкото те действат в човешкото етерно тяло.

Евритмията и Второто пришествие на Христос в етерно тяло.

Това основно качество на евритмията е в непосредствена връзка с централното духовно събитие на нашето време. Защото в ограничения земен етерен свят, от който евритмията черпи своите импулси, днес се извършва етерното пришествие на Христос. Забележително е, че Рудолф Щайнер е задавал въпросите на Маргарита Волошина по време на четенето на лекционния цикъл за Евангелието на Йоан, в края на който той за първи път пророчески говори за възможността за бъдещото пришествие на Христос. Онова, за което през 1908 г. е било възможно да се говори само под формата на предположения, една година по-късно е било вече световен исторически факт: През януари 1910 г. Рудолф Щайнер оповестил етерното пришествие на Христос. Една година по-късно той разкрил връзката между повторното явяване и единственото по рода си етерно тяло на Християн Розенкройц. В началото на XX век неговото етерно тяло е трябвало да придобие такива сили, че да въздейства върху цялото човечество

извън границите на тайната розенкройцерска школа така, че под влияние на това етерно тяло хората да могат да изживеят явяването на Христос в етерно тяло.

Всичко това принадлежи на духовната история на евритмията. Нейното истинско основаване е станало в Базел през 1912 г. паралелно с четенето на лекционния цикъл за Евангелието на Марко. Центърът на тези лекции е разглеждането на космическия импулс на Христос, който като световен обновителен импулс отклонява всяко ариманическо настъпление. Кулминация на предпоследната лекция, прочетена на 23 септември 1912 г. стават думите за *"младия космически импулс"*, който се свързва със Земята благодарение на Мистерията на Голгота. От този *"нов космически импулс на Земната еволюция"*, който на Разпети петък *"се изплъзва"* от ръцете на ариманическите палачи и приветства трите жени в утрото на Възкресение, през септемврийските дни на 1912 г. е основана Евритмията. И също както в Поврата на времената жените първи виждат Възкръсналия, така и тук отново жените първи възприемат импулса на Евритмията и съдействат за неговото развитие.

Днес евритмията е най-християнското изкуство на съвременността, непосредствено свързана с младия космически импулс, който има етерно начало. Това ни позволява не само да почувстваме нашата духовна отговорност към това най-младо изкуство, но и да разберем нещо друго. По времето, когато Евритмията е възниквала, Рудолф Щайнер е обърна внимание на това, че Ариман ще се опита да завладее това ново изкуство. Тоест Ариман само това и чака, възможност да придобие власт над това изкуство. За младото, едва родено изкуство това би означавало дегенерация стигаща чак до смърт.

Непосредствено преди смъртта си, Мария Щайнер била разтревожена за бъдещето на евритмията и казала на Биретте Арден-Ханзен: *"Сега евритмията стои пред избора или още по-тясно да се присъедини към това, което е дал Рудолф Щайнер, или да дегенерира."*

Самоотвержената дейност на аза

В „Тайната наука“ Рудолф Щайнер описва как през древна Лемурия Луцифер е завладял човешкото астрално тяло, а на Атлантида Ариман е проникнал в неговото етерно тяло. Затова евритмията, която действа от етерното тяло, трябва да го отвоюва от Ариман. А това трябва да става в резултат на съзнателната азова активност на евритмиста.

Евритмичното изкуство се развива преди всичко чрез диалога на човешкия аз с космическите етерни сили, в които действат Йерархиите. Със своето азово съзнание евритмистът преживява тези сили в своето етерно тяло, за да може след това с помощта на физическото тяло, изградено като необходим инструмент чрез упражненията, да ги направи видими.

Затова, евритмията живее едновременно в два свята: за човешките очи тя е видима във физическото пространство, а в своята етерна реалност тя се възприема от йерархичните същества, от душите на починалите и от елементалните духове. Оттук произтича нейната важна задача: да построи мост между двата свята, за да доведе хората до пробуждане в етерния свят.

Духовният образ на евритмията

Този, който е решил да стане евритмист, вътрешно поставя себе си пред скулптурната група на „Представителят на човечеството“ между луциферическите и ариманическите сили, дори когато не винаги ги осъз-

нава. „Представителят на човечеството“ е образът на онова, което иска да встъпи днес от етерния свят в човешкото етерно тяло, за да бъде възприето и развито по-нататък от човешкия аз. Тази работа с етерните сили продължава в две посоки: в астралното тяло и във физическото тяло.

От пречистеното астрално тяло биват изгонени луциферическите сили, а ариманическите сили трябва да отстъпят от физическото тяло така, че през него да станат видими етерните закономерности.

Но ако се прекрати диалога между аза и етерното тяло, е възможно да се получи или по-луциферически украсен душевен тип движение, или по-ариманически украсен физически тип движение.

Още по-съдбовно и разрушително за евритмията става обединяването на тези две отклонения. Тогава душевните стремежи и емоции се изразяват непосредствено във физическото тяло, използвайки целия инструментариум от евритмични жестове, форми и движения за чужди цели. По един впечатляващ начин, това негативно развитие е представено от лявата страна на скулптурната група. То би лишило евритмията от нейния християнски характер и от культуурообразуващата ѝ задача в съвременния свят

По своята изначална същност, евритмията е духовно изкуство, което намира адекватния си израз в етерното. Тя произтича от това, че

„всичко, което се проявява чувствено във външния свят, има своето начало в духовния. Духовното може да бъде представено само чрез човешкия организъм. И това представяне на духовно възприетото чрез човешкия организъм, тоест чрез изявата на волята, е евритмията.“ (Р. Щайнер, 26 март 1922 г.)

За съвременния човек, такова отношение към жеста е непонятно и чуждо. Затова, на самата евритмия и още повече на нейните представители в света, им трябва Михаилова храброст.

Превод от руски език:
Веселина Велкова

ЕЗИКЪТ НА ВОЛЯТА

В една от тетрадките на Рудолф Щайнер намираме следните бележки:

Езикът на идеите – говоримия език,
Езикът на чувствата – музиката,
Езикът на волята – евритмията.

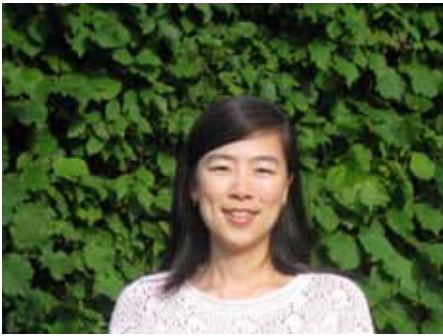
Езикът на волята е свързан с „човека на движението“ като израз на волята. В евритмията става въпрос за съзнателно, одушевено движение. Истинският дом на това движение е Прага, където дневният аз преминава към повишено картинно съзнание, към имажинативно съзнание, от което е възможно действие, формиране и движение. Тук може да помогне разглеждането на два случая, при които Щайнер казва, че човешкото движение е проявление на волята, задействана от човешкото същество, изпълнено с аза отвън, от периферията.

„С волята, аз излизам извън тялото си и се движа чрез сили, които се явяват външни за мен [...] Човек не вдига крака си с помощта на сили, които се намират вътре в него, а като прилага сили, които са всъщност активни отвън; същото се отнася и за ръката [...] С нашата воля ние се потопяваме в света, ние се отдаваме на света.“ (Сс 209, лекция от 23 декември 1921 г.)

След една лекция в Берлин, изнесена през октомври 1908 г., когато евритмията като дар от съдбата чука на вратата на земното съществуване, но все още не е получила прием, Рудолф Щайнер разговаря с Маргарита Волошина за ритмите на небесните тела и за ритмите на телесните крайници. Той споделя с нея: *„Ритъмът, в който човек танцува е независим. Танцът е движение, в което центърът лежи извън човешкото същество. Ритъмът на танца може да се проследи назад до най-отдалечените космически епохи, до състоянието преди Сатурн“.*

Вернер Барфод
„И-А-О и евритмичните медитации“
Превод от английски:
Диана Ботушарова

РАЖДАНЕТО НА ЕВРИТМИЯТА

Визитка:

Сара Казакова (Кавасуги) е родена през 1978 г. в семейство на антропософи. След като завършва гимназия, отива в Англия и се подготвя да учи Фитотерапия. По време на подготовката си, обаче решава да се включи в младежки проект на една антропософска общност в Тесин, южна Швейцария. От 2001 до 2004 г. следва основния курс по Антропософия и Валдорфско образование в Емерсън колидж в Англия. От юни 2004 г. живее в Дорнах, Швейцария, където завършва евритмично обучение в училището на Елена Цукколи, а понастоящем работи в евритмичния ансамбъл „Ойкоре“, ръководен от Лили Райницер.

Тази година се навършват сто години от раждането на това ново изкуство на движението, евритмията, а през този век много личности се свързаха със съществуването на евритмията и допринесоха много за нейното развитие. Тук няма да бъде възможно да се пише за всички личности, но през тази тържествена година бих искала да обърна поглед назад към момента на раждането на това същество, евритмията и чрез връзката с първоначалния импулс, с първоизточника се надявам да бъдат събудени силата и въодушевлението, които са ни необходими за нейното по-нататъшно развитие в бъдеще.

Да погледнем към думите на първата евритмистка Лори Майер-Смитс за разговора между Рудолф Щайнер и Клара Смитс във връзка с новото изкуство на движението, от който може да се почувства от една страна колко съдбовно се срещат сърцата на хората с решаващия въпрос и благодарение на това евритмията намира място, където да се инкарнира, а от друга стра-

на – насочените към бъдещето големи възможности на това изкуство, което почива върху етерните импулси за движението.

„По време на един разговор, малко след смъртта на моя баща между майка ми, Клара Смитс и Рудолф Щайнер, в средата на декември 1911 г. в Берлин, Щайнер внезапно попитал за мен и за професионалните ми намерения. Ако майка ми не се била заговорила с една позната дама, докато чакала разговора с д-р Щайнер, тя сигурно не би се сетила да спомене за съкровено ми желание да се науча на някаква ритмична гимнастика¹, още по-добре на танцово изкуство, но тя могла да сподели за това, а също и че тази дама ѝ разказала за обучението и за дейността на собствената ѝ дъщеря, която била много доволна и щастлива да работи по метода на Менсендик². Тогава Рудолф Щайнер отговорил с често цитираната сентенция: „Разбира се, човек може да бъде добър теософ и наред с това да прави гимнастика по Менсендик, но те нямат нищо общо помежду си! Би могло обаче и да се постави началото на едно съвсем ново изкуство на движението, изградено върху основата на духовната наука.“ Това дало възможност на моята майка да спомене на д-р Щайнер за една идея, която ѝ проблеснала при лекцията му за „Смеха и плача“, Берлин, 3 февруари 1910 г., а именно: не би ли могло посредством определени ритмични движения чрез етерното тяло, което е седалището както на всичко ритмично, така и на здравето и болестта, достигайки чак навътре във физическото тяло, да се действа лечебно, подсилващо и регулиращо? – Д-р Щайнер не само живо одобрил тази възможност, но и спонтанно изразил готовност да даде необ-

¹ Наименованието на немски език за художествената гимнастика, бел. прев.

² Бес Маргерите Менсендик (Bess Marguerite Mensendieck), 1864-1958 г., холандско-американска педагожка по гимнастика и лекарка, бел. прев.

ходимите за това указания, които след това бих могла да разработя.

... Рудолф Щайнер отдавна се опитвал да положи основите на това ново изкуство на движението, почиващо върху етерни импулси за движение, както тя правилно го е усещала, защото той все повече смятал, че те са жизнено важни за целостта на антропософското познание, но досега никога не бил проявил разбиране към неговите идеи. И въпреки това, самият той се нуждаел от това ново изкуство на движението, например когато до хората трябвало да достигнат неща, които са толкова дълбоки, че човек въобще не би могъл да ги обхване в думи, също и неща, които изискват от слушателите една почти невъзможна за постигане способност за концентриране или от самия него – дълги, обстоятелствени и отнемащи много време изложения. Тогава би трябвало да се включи това ново изкуство и апелирайки към други възможности за познание, да доведе на хората и разбирането за подобни истини.“ (GA 277a)

Нека още веднъж погледнем към един друг момент, където би могло да се каже, че Рудолф Щайнер е съзрял идеята, зародиша на това ново изкуство на движението и оттук е задал въпрос на своята ученичка, Маргарита Волошина.

Маргарита Волошина пише: „През май тази (1908) година брат ми и аз заминахме за Хамбург, където Рудолф Щайнер щеше да говори за Евангелието на Йоан... Лекциите се провеждаха в малката бяла зала на една буржоазна къща. През тази първа вечер Рудолф Щайнер говори за пролога на Евангелието от Йоан... След лекцията той пристъпи към мен и ме попита: „Бихте ли могли да изтанцувате това?“ Не бях изненадана от въпроса, защото от детството си чувствах потребност да танцувам всяко по-дълбоко преживяване; а че Рудолф Щайнер „знае всичко“, аз бях убедена в това. Отговорих му: „Вярвам, че всичко, което човек чувства може да бъде изтан-

цувано.“ – „Но днес беше важно чувството!“ той повтори това изречение и остана така пред мен известно време с поглед, сякаш очакваше въпрос. Но аз не го попитах. – През есента на същата година, в Берлин след една лекция за съответствията между ритъм и движение, чийто център се намира извън човека, това отново се повтори. Ритъмът на танца води към праисторическите времена на света. Танците в днешно време са дегенерация на прастарите храмови танци, чрез които са били разкривани най-дълбоките мирови тайни.“ Той пак застана в очакване пред мен и аз отново не попитах нищо. Тогава не знаех, че думите на учителя винаги искат да упътват, без да засягат свободата на ученика.

Какво чакаше той разбрах едва четири години по-късно, когато след въпроса на една от неговите ученички той изложи основата на новото изкуство на движението. Въпросът трябваше да бъде зададен от някого и едва тогава той отговаряше... Сега разбрах какво имаше предвид тогава Рудолф Щайнер, когато след лекцията върху пролога на Евангелието от Йоан той попита: „Бихте ли могли да изтанцувате това?“

(Из „Зелената змия, спомени от живота“, от Маргарита Волошина)

А ето и думите на Рудолф Щайнер, които ни препращат към безусловната връзка между евритмията и строежа на първия Гьотеанум.

„Наистина, аз знам също, че създадох формите на строежа възприемайки ги от едно душевно настроение, от което идват и образите на евритмията. Че формите на евритмията непрекъснато се създават в преживяването на това, което може да се изживее в осъществяването на строителните форми, не може да се възприеме като противоречие на казаното. Съзвучието на двете се постига не чрез идващо от разума намерение, а възниква чрез художествен импулс от същия вид.

Вероятно евритмията не би могла да бъде открита без работата по строежа. Преди мисълта за строежа, тя е била налична само в първите ѝ наченки.“ (GA 277a)

След гореописания разговор между Рудолф Щайнер и Клара Смитс, той веднага дал на дъщеря ѝ първата задача, „Кажете на Вашата дъщеря да пристъпва в ритъма на алитерацията; да прави една посилна, малко набиваща стъпка при алитериращата съгласна и едно плавно движение на ръката там, където съгласната липсва... Тя обаче трябва да мисли за това, че алитерацията първоначално е била използвана само в северните страни, там, където бурята, морските скали, ревят и бученето на морските вълни са формирали величествено съзвучие на всички елементи...“ Този ритъм трябва да бъде регистриран не само в главата, а за да може да пристъпва лесно и механично, целият човек до краиниците трябва да се почувства поставен в това, което става и така крачка по крачка, твърдо и осъзнато, с всяка стъпка да завоева нова част от своя път.“ (GA 277a)

В началото на следващата година, Щайнер дава по-нататъшни задачи на Лори и през август 1912 г. в Мюнхен в новата, трета мистерийна драма „Пазачът на прага“ луциферичните и ариманичните същества се представят на сцената танцувайки, при което Щайнер дава и указания за формите. В началото на септември същата година са дадени и първите указания за трите гласни И-А-О. След това от 16-ти до 24-ти септември 1912 г. в Ботминген, Щайнер изнася първия курс, в който разглежда Дионисиевия елемент. В

последния ден на този курс това ново изкуство на движението получава и своето име „Евритмия“!

Ако се върнем на въпроса, отправен от Рудолф Щайнер към Маргарита Волошина можем да видим, че зародишът на това ново изкуство на движението, който той вътрешно е виждал има непосредствена връзка със Словото, както то се нарича в пролога на Евангелието от Йоан. Първата сграда на Гьотеанума, с който евритмията има дълбока връзка е била наречена „Домът на Словото“. В дъното на сцената в средата е стояла скулптурата на Христос, Представителят на човечеството като фон за евритмичните представления.

Евритмията е свързана с човешкия вървеж, говорене и мислене – способностите, които развиваме в първите три години от детството си и които са непосредствено свързани с действието на Христос в човека (виж GA 15). В детството си ние развиваме тези сили несъзнателно, но за да ги придобием отново като възрастни е необходимо да ги изучаваме съзнателно.

В наше време, ние сме обградени от твърде много неща, много повече отколкото преди сто години – неща, които въздействат втвърдяващо на етерните ни тела и пречат на правилното виждане в духовния свят. Затова ми се струва, че една от най-важните задачи на бъдещето въобще е да работим като съзнателни човеци с тези сили от детството, които са непосредствено свързани с евритмията и да ги оживяваме чрез цялото си човешко тяло.

При евритмията ние се научаваме да стъпваме, една осъзната работа със силата, която в детството ни позволява да се изправим и да вървим. След това ние с цялото си тяло, с цялото си същество се научаваме да говорим: един евритмист прави движението на ларинкса, което възниква при говора с цялото си тяло и затова евритмичното движение е смислено движение, следователно то е изпълнено със съдържанието на душата чрез говора, с мисълта. Да, мисълта става видима чрез движението. И как можем да се грижим за това по правилен начин? Тук указания можем да намерим в думите на Рудолф Щайнер за изкуството, за

изкуството на бъдещето.

„Някога хората на изкуството са били свързани със смисъла на мировия ред в смътно съзнание, без да са знаели това. Но изкуството може да умре, да не бъде продължено, ако духовната наука не му даде нова основа за бъдещето с познание за тези връзки.

Подсъзнателното изкуство има своето минало и с това минало то е достигнало края си. Изкуството, което може да се вдъхнови от духовната наука, се намира в началото, то започва развитие-

то си. Това е изкуството на бъдещето. И както е истина, че древният човек на изкуството не е трябвало да знае какво е заложено в творбите на изкуството, също толкова вярно е, че бъдещият човек на изкуството трябва да знае, но с онези сили, които отново обхващат безкрайното, които отново обхващат нещо от пълното съдържание на душата.“ (GA 132)

Това ново изкуство на движението, евритмията, нейната същност трябва да продължат да растат и да пораснат, ако искаме тя да постигне съвършен-

ството си в бъдеще и тази отговорност лежи върху нас, а именно как ние ще се грижим за нея по-нататък въз основа на духовната наука, на антропософията.

Нека този ретроспективен поглед към раждането на евритмията преди сто години и благодарността ни към младата Лори Смитс, която е поела и носила този начален импулс да съживят у нас отново силата на първоизточника и да доведат в бъдеще до по-нататъшното развитие на евритмията!

Сара Казакова,

28 юни 2012 г., Дорнах,

Превод: **Катя Белопитова**

ЦВЕТНИ ЗВУЦИ И РАЗДВИЖЕНИ ЦВЕТОВЕ

Когато създава евритмията като сценично изкуство, Р. Щайнер дава указания за цвета на всеки звук. Според него, едно задълбочено разбиране за цветовете може да обогати и направи по-живо формирането на движенията. Между 1919 и 1923 г., работейки в тясно сътрудничество с **Едит Марион** (1872-1924), той проектира малки двуизмерни изправени фигури, изрязани от дърво и боядисани в различни цветове. „Звуковете жестове“ са били рисувани и в черно-бяло, с линии, обозначаващи различните цветове.

Всяка от 35-те рисунки дадени за евритмичните фигури има точни нюанси от три цвята. Качествата или характеристиките на трите цвята са свързани с определени аспекти от формирането на звука като физическо, телесно движение.

Първият аспект и първият цвят са свързани със самото **движение**. Това може да бъде придружено от въпросите: „Как се движа за този звук?“, „Как влияе цветът на движението ми?“, „Ако чувствам, че аз съм този цвят (т.е. ако се идентифицирам много интимно и имажинативно с цвета), как ще се движа? Как ще се движа, ако съм синьо; или червено; или жълто?“

Идеята за втория цвят е свързана с **чувствата**. Тук въпросите са: „Как се чувствам?“, „Как изразявам чувствата си като цвят и като чувство за цвят, изразено в движение?“... Това е много трудно! Тук предизвикателната задача е така да се вживее в звука **и** в цвета, че собствениците ми чувства да се съединят с двете и да получат движение или жест.

Третият цвят ни насочва към **характера** и включва усещането как цветът влиза и въздейства на мускулните движения в определени области на тялото. Това е още по-трудно!

Буквата „А“

Фонов цвят: Зелен (Венера)

Цвят на движението: Лилаво-червен (роклята)

Цвят на чувството: Синкаво-зелен, тюркоазен (воала)

Цвят на характера: Червен

За да изживея тези указания от личен опит, започнах да рисувам с акварел и едновременно изследвах пространственото движение. В продължение на няколко месеца една група студенти по евритмия се събираше всяка седмица, за да рисува гласни и съгласни. Рисувахме на големи листи, като оцветявахме първо фона, за да изразим съответното настроение

или цветно пространство. Фоновият цвят имаше за цел да свърже цвета с определена планета или зодиакален знак. Този по-езотеричен аспект от нашето изследване също стъпваше върху указанията, дадени от Щайнер, а именно, че гласните звуци са свързани с планетите а съгласните – със зодиакалните знаци.

Така рисувайки, ние успяхме да намерим много качества в цветовете, които успяхме „да раздвигим“... Ако човек има възможност да гледа евритмично представление, тези цветове не са непременно видими като цвят, а по-скоро като цвят трансформиран в движение и в жест.

Според Щайнер, „Ние можем да видим пред нас едно бъдеще – ако се потопим изцяло във възприятията и чувствата, които могат да се породят от духовно-научното светоусещане – едно бъдеще, когато пътят към художественото ще бъде в много отношения различен от този в миналото; цветовете и тоновете ще бъдат изживявани много по-интимно, ще бъдат изживявани чрез моралното и духовното... В това отношение хората ще направят значителни открития. Те наистина ще свържат своята морално-духовна същност с това, което ни предоставя сетивното изживяване. В тази област може да се предусети едно безкрайно задълбочаване на човешката душа“. (Сс 291, лекция от 1 януари 1915 г.)

Анджела Патън

Списание „Ню Вю“, бр. 3, 2004 г.

РАЗМИСЛИ ВЪРХУ ЛЕЧЕБНАТА ЕВРИТМИЯ

През февруари 1921 г., младият холандски студент по медицина Хенк ван Девентър пита Рудолф Щайнер дали има желание да даде указания за един вид терапевтична евритмия.

Отговорът на Рудолф Щайнер е *„Разбира се, г-н Девентър, напълно е възможно да се разработи нещо в тази насока. Но познават ли хора, които биха се заинтересували и които имат желание да се посветят на това?“* Хенк ван Девентър отговаря малко плахо: *„Да, г-н доктор, моята годеница, нейната колежка Елизабет Долфус и аз самият.“* Рудолф Щайнер се усмихва и отвръща: *„Но разбира се! Те са достатъчни!“*

Човек остава с впечатлението, че Рудолф Щайнер е чакал този въпрос и сега бързо приема възможността да отговори. Само два месеца по-късно, между 12 и 17 април, обещанието е изпълнено. Седем въвеждащи лекции върху лечебната евритмия са включени във втория курс лекции по медицина: чисто медицинските лекции са изнасяни сутринта, а лекциите по лечебна евритмия – следобед. Участват около 50 лекари, студенти по медицина и учени. Рудолф Щайнер разработва и въвежда упражненията, като често сам ги показва с помощта на Ерна Волфрам ван Девентър и Елизабет Долфус-Бауман.

Според спомените на двете евритмистки, изживяването трябва да е било предизвикателно и понякога почти поразително. И двете са евритмистки от самото начало, посветили се на това ново изкуство на движението от 1913 г. И двете носят силен импулс за лечение, тъй като се срещат с патологични отклонения и здравословни проблеми в ежедневната си работа – Ерна дава въвеждащи курсове по евритмия в цяла Германия, а Елизабет е първата учителка по евритмия в новоучреденото Валдорфско училище. От техния опит възникват въпроси към Щайнер за евритмичните упражнения, които могат да помогнат в съответния случай.

Ерна, Елизабет и Хенк са присъствали на третия цикъл лекции върху естествените науки, изнесен през януари 1921 г. Една от темите тогава е била законите на геометричните движения на планетите и звездите и тяхното влияние върху формирането на човешкия ембрион. За тяхна изненада, и

трите разпознават тези форми в някои евритмични упражнения. От това последвали много задълбочени разговори помежду им, които накрая довели до молбата към Рудолф Щайнер за лечебна евритмия.

Но дали това е действителното начало на лечебната евритмия?

Тези снимки на Ерна Волфрам са направени през 1917 г. по молба на Рудолф Щайнер и изобразяват съгласните „М“ и „П“, и душевния жест за сърдечност.

Илзе Ролофс е една от първите лечебни евритмистки. Тя си спомня как като петгодишно момиченце е седяла в скута на Рудолф Щайнер, който я научил да прави едно упражнение с пръста и ръцете си, за да ѝ помогне да оздравее от едно заболяване. Това е било около 1908 г. А може би лечебната евритмия е започнала дори още по-рано, когато младият Щайнер е обучавал 11 годишния Ото Шпехт. Ото страдал от тежка хидроцефалия и по-късно Рудолф Щайнер описва, че се е наложило да се направят някои силни, значими движения с крайниците освен другите педагогически мерки, за да се подпомогне формирането на мозъка на момчето. След време, Ото Шпехт напълно се излекувал и станал лекар.

Лечебният аспект на евритмията се споменава от Щайнер за пръв път, когато той предава на Лори Смитс упражнението *„Алелуя“*. Мари фон Сиверс присъства и спонтанно възкликва: *„Но това трябва да дава огромна сила!“* Щайнер отговаря: *„Да, ние искаме не само да танцуваме. Ние искаме и да помагаме на болните хора.“* По-късно той описва художествената евритмия като периферията, би могло да се каже още космическата периферия, а лечебната евритмия като центъра. Ако представим това графично, идваме до нещо като ☉, символът на слънцето – много подходящо, тъй като според духовната наука нашето етерно тяло е формирано през слънчевата фаза на земната еволю-

ция, а евритмията има своя произход в законите на етерното тяло на човека. Представете си как различните форми на педагогическата, социална и хигиенна евритмия се движат и тъкат между тази космическа периферия и нейния център.

Но какво води от космическата периферия на художествената евритмия до нейния център – лечебната евритмия?

Ако проучим двата взаимосвързани курса от април 1921 г., ще открием, че мисълта за метаморфозата преминава през тях като червена нишка. В случая с лечебната евритмия, това означава метаморфоза въз основа на евритмията, гласните и съгласните. Когато слушаме речта, нашето етерно тяло се движи. В своите духовни изследвания, Рудолф Щайнер наблюдава тези движения и това са: видимата реч и видимата песен. Те имат своя произход в етерните сили и действат най-силно върху формата на растящия ембрион и неговото развитие през следващите седем години. Тези сили са и силите за възстановяване, което ние изживяваме след един здрав сън през нощта.

За терапевтични цели, тези гласни и съгласни движения се видоизменят. Набляга се върху многократното практикуване на една гласна или съгласна или на специфични групи последователни гласни и съгласни, често във връзка с активното участие на краката и стъпалата. Например, съгласната „Б“ може да се повтаря до 5 минути. Ако нашият организъм е пострадал и излязъл извън космическата си хармония поради заболяване, лечебната евритмия повдига нашето физическо тяло в законите на етера докато трае упражнението, с което го стимулира *„да си спомни“* своя космически архетип.

Както един фармацевт модифицира или потенцира едно вещество, за да го превърне в полезно лекарство, лечебната евритмия усилва действието и видоизменя гласните и съгласните от космическата сфера на зодиака, от където произлизат евритмичните движения и ги превръща в едно специфично лекарство в движение. Лечебната евритмия е наистина лекарство в движение. Индикациите са най-разнообразни. Евритмията обхваща цялото човешко същество като същество от дух, душа и тяло; следователно, могат

да се разгледат всички смущения в този троичен организъм. Тя не се прилага само при състояния на остри възпаления и висока температура.

От лекционния цикъл през 1921 г. досега, един постоянен поток евримиисти и лекари работи с лечебната евримия. Тя се прилага в болници, училища, частни практики, домове за хора с увреждания и работа с възрастните. Тук, в Нова Зеландия работят около десет отдадени лечебни евримиисти.

100 години евримия означава, че тя е много млада. Ние стаим все още в началото на нашето изкуство. Евримиията, родена от антропософията, идва към нас като поток от бъдещето, който може да осветли миналото. Рудолф Щайнер е дал на евримиистите огромно богатство от указания: сега имаме предизвикателството да ги изучим, да ги практикуваме и да ги направим наши. Това не е лека задача днес

и в нашата епоха, защото ние плуваме срещу потока на материалистичното ни време в много отношения; но е красива и много удовлетворяваща задача. Както казва Щайнер в лекциите си по лечебна евримия: „*В нашата епоха волята се развива бавно, а интелектът – бързо. Една от задачите на евримиията е да върне волята в цялата човешка еволюция.*”

Ута Штол-Кувилски,
гр. Уелингтън, Нова Зеландия

ЕВРИМИИЯТА – ПРИНОС В КУЛТУРАТА

Въпреки ползите, които компютърът ни предлага, езикът ни много е пострадал.

За съжаление, съвременните условия не насърчават едно по-дълбоко изживяване на езика или музиката. Независимо от многобройните предимства, предлагани от компютрите, текстообработващи програми, симулирани гласове и симулирана интелигентност, самият език е осакатен. Тези технологии експлоатират граматичните форми, използвайки езика за бързо и ефективно обработване и съхранение на информацията. Думите се съкращават, закодират и „абстрахират“ от техните първоначални форми и значения. Бутони заместват геометричното изживяване при писането. Използването на компютри в ранното образование на децата е заместител на фините двигателни изживявания при писането и е много проблематично, тъй като писането е тясно свързано с усещането на собственото тяло от детето.

Музиката също е засегната от електронните симулации и манипулации. Ние се дивим на технологията,

инвестираме средства в оборудване вместо да искаме и насърчаваме живата музика. Всички тези усъвършенствания ни предлагат „*изкуствена интелигентност*“ в една или друга форма. Ако запазим една жива връзка с езика и музиката, можем да използваме тези устройства в наша полза.

Опасността е, че тези технологии имат тенденцията да умъртвяват нашите сетива. Те отнемат живите, творчески елементи на речта и музиката, и почти елиминират духа, който поражда самото общуване: *човешкото съществуване*.

Като изпълнителско изкуство,

евримиията дава на своята публика едно по-дълбоко изживяване на човешката природа.

Еволюцията на речта и музиката е еднозначна с еволюцията на съзнанието. Всяка епоха от историята е моделирала и видоизменяла тези изразни средства. Рудолф Щайнер развива евримиията като антидот на разрушителните елементи на нашето време. Евримиията се стреми да събуди отново човешката чувствителност.

... Изкуството евримиия не е нито пантомима, нито танц. То е нова художествена форма, родена от дълбоко разбиране на творческата същност на човека. Тя стопля сърцата на публиката и вдъхва живот в образованието на децата. Като терапия, тя подтиква към участие в лечебния процес. Евримиията събужда едно забравено сетиво за всичко, което живее в музиката и говора. Тя повдига това сетиво до по-високо ниво. Евримиията утвърждава истински духовното в изкуството – работата на *човешкия дух*.

Сет Морисън, лечебен евримиист,
Спринг Вали, САЩ

„Когато крайниците се движат нехармонично, душата започва да мънка; когато крайниците се движат хармонично, тя започва да шепне; а когато изпълняват хармоничните космически движения, тя дори започва да пее. Така външното танцово движение се трансформира в песен и музика вътре в човека.”

Рудолф Щайнер

“Ритъмът е сила. А силата възниква там, където времето и животът се формират ритмично. Природата определя ритмичното формиране на времеви интервали. Природата води преминаването на човешкото съществуване през сезоните. Великите ритми в природата, сред които са поставени хората са тук. Като човешки същества, вие можем да добием нашата сила само ако в рамките на по-големите ритми намерим нашия собствен ритъм.”

Манфред Шмидт-Брабант

ДУХЪТ НА АНТРОПОСОФИЯТА в изживяването на ритмите в историята и човешките взаимоотношения

На днешния ден преди 100 години, на 25.02.1912 г., Рудолф Щайнер изнася лекция за пътя, който изминава човешката душа – през скритите душевни дълбини към свръхсетивния свят. Това е времето, отпреди 100 г., когато в полето на психологията Фройд и Юнг вече се разделят, появява се и Р. Щайнер с антропософската психология, но за съжаление и двамата и най-вече Юнг през дългия си живот не могат да стигнат до антропософията и Щайнер.

В лекцията си, Щайнер говори за проблемите в психологията, за отражението на съзнанието върху подсъзнанието. Дванайсет години по-късно, през 1924 г., точно на вчерашния ден Р.Щайнер изнася една от кармичните си лекции, която намира потвърждение и в това, което се случва тук и сега тъй като става въпрос за етерното тяло на човека, за физическото тяло, и ние виждаме на този наш семинар за евритмията, че няма как да разберем нашите тела без Антропософската Духовна наука; за това, колко е трудно да взаимодействаме с физическите си тела, ако те не са оживени от астралното тяло, ако не са обхванати от етерното тяло. И всички тези упражнения, които изглеждат в началото леки и елементарни, са много показателни и познавателни за нашите тела. Направих това отклонение, за да могат тези, които не познават евритмията да имат едно впечатление, че чрез евритмията също се постига едно познание за човека и свръхсетивните му тела.

Виждаме, че познанието, което ни носи Антропософията се прилага и намира отражение в целия живот, и всичко това, което не можем да си обясним, не можем да стигнем до него, можем да намерим в нея.

Всичко това, което ни се случва и изживяваме като радости и страдания, имат своите причини в предишни животи. Страданията и радостите, които сега ни се случват са отражение на нашия душевен живот в предишни

инкарнации. Точно в тази лекция на 24.02.1924 г. Р.Щайнер говори за това как нашите симпатии и антипатии от един живот преминават, метаморфозират в следващия. Тези страдания, които сега изпитваме се дължат на нашите антипатии и омраза в предишен живот, но не винаги сме осъзнати за това и не винаги си даваме сметка докъде се простира антипатията. И човек много по-често изпитва тази антипатия като едно задоволство, но той не винаги си признава, че антипатията носи задоволство на душата на едно по-ниско ниво и човек се изкушава да чувства това, но това в по-късен етап, в по-късен живот се санкционира със страдание.

От друга страна – любовта, която човек изпитва, делата от любов, които върши в един живот в следващия му дават едно чувство на радост и той преминава живота си в радост и открито сърце към всички хора. Така ние можем да подготвяме нашите бъдещи инкарнации, те са зависими от нашите дела тук и сега. И нашите дела от любов са тези, които могат да ни помогнат в преодоляването на нашите кармични задължения.

Миналата година на 150 г. на Р. Щайнер, говорихме за „Философия на свободата“ за това, че основната максима на свободния човек е да живее и върши дела от любов и да остави свободата на другия, за да бъде свободен в своите мисли и деяния. И това е в основата на етичния индивидуализъм, да може всеки със собствени идеи и интуиции да действа в света и да върши своите дела от любов.

Нека се върнем 140 години назад – през 1872г. и си представим една ситуация като имагинация – едно 11-12-годишно момче, което в тежката зима се връща от училище всеки ден от града до селото, изминавайки 5-6 км. по неутъпкания снежен път от Винер-Нойщат до Нойдърфл – новия град и новото село, път, по който той е трябвало всеки ден да се прибира пеш. В същото време една друга личност, 35-годишен, (2x12, по-възрастен) също върви през снега, както в цялата страна и Балкана, така и между града София и селото Драгалевци. Ние не можем с нашето обикновено съзнание

да намерим връзка между тези събития, но чрез Духовната наука и имагинацията можем да видим как по един и същи начин, тези две толкова различни личности, по един и същи начин, по едно и също време преодоляват едни и същи препятствия, макар и разделени в пространството.

На 19 февруари ние отбелязахме годишнина от смъртта на Апостола, една седмица по-късно отбелязваме рождения ден на Р.Щайнер. Всъщност, точно 12-я рожден ден на Щайнер е предшестван от смъртта на Левски. Естествено, веднага не можем да кажем, че има някаква връзка, но антропософията и духовно научните методи ни помагат да търсим и друг начин за осветляване на тези отношения и тези връзки. Много от събитията в българската история, от личностите могат да бъдат разбрани само чрез Антропософската Духовна наука.

20 години след смъртта на Левски, Р.Щайнер пише „Философия на свободата“. Сега можем само да имагинираме върху тези връзки, но фактът, че Апостолът се бори у нас за свободата, а един друг Дух на свободата пише „Философия на свободата“; можем само да предполагаме, че в Духовния свят те са били свързани с Духа на свободата. Още повече, че Левски говори – „ние сме във времето и времето е в нас“. Един обикновен човек трудно ще произнесе тези думи, ако не влага в тях смисъла, че „Ние сме в Духа на времето и Духът на времето е в нас“. Можем да предположим, че Левски е един Михайлов войн и когато в Духовния свят се е водила битката на Михаил с Дракона, Левски и други български патриоти са водили тази битка тук, долу на земята.

Тази година се навършват 100 години от смъртта на Пенчо Славейков. Ние няма как да разберем тази личност, ако не погледнем 120 години назад, в онова пространство в Германия между Ваймар, Лайпциг и Йена, където Пенчо Славейков е живял много близо до Р.Щайнер.

Можем да продължим в тази посока, защото това са въпроси на нашите души. И няма как да разберем историята, това, което се случва с един народ, с личностите, ако не се обърнем към

Антропософията, ако не разберем Духа на времето, на епохата, в която живеем, ако не знаем как тези личности, с техните цели и идеали са свързани с водещите Духове на света.

Преди 110 години, през 1902 г. възниква Антропософията. Десет години по-късно беше образувано АО в света. Тази година ни задължава като антропософи, като езотерици да изживяваме всички неща, които са се случвали по времето на Р.Щайнер преди 100 г. „*Мистериите драми*“, както и евритмията, която сега практикуваме, Евангелията – „*Евангелието на Марко*“, са възниквали по това време.

Всеки от нас, развивайки своята будност и духовно спомняне, ще си опита да си представи всички тези неща, защото практикувайки сега евритмията, опитвайки се да усетим сега нашите тела, които са свързани с пространството, трябва да изживяваме и с нашите души. А душите са свързани с времето, с ритъма на времето. И няма как да разберем това, което се случва, ако не внесем в нашите души ритъма на времето – 7, 12, 30, 33, 3x33 години, така можем да изследваме историята на нашия живот и света. Можем да се върнем години назад в нашата биография, в нашия живот, можем да отидем 100 г. назад по времето на Р.Щайнер, да отидем 200 г. назад по времето на Наполеон и раждането на Каспар Хаузер – 1812 г. – детето на Европа, и 300, 400, 600 години по-рано 1412 г. – раждането на Жана д'Арк и началото на Съзнателната душа. Можем да се върнем 1000 г. назад, и да видим какво се случва в българската история през 1012 г. Това са последните битки на Самуил и ако наистина изследваме тези ритми, ние ще намерим много съвпадения – от времето на битката на Аспарух и основаването на българската държава до битката на Самуил през 1014 г. са изминали 333 г. Не са случайни всички тези числа и ритми. И без Духовната наука и духовното познание няма как да погледнем върху всичко, което се е случвало в историята.

Ако се върнем 2x1000 г. назад – много от нещата, които ще се случват сега носят отпечатъка на онова, което се е случвало през онази 12 г. И без Р.Щайнер не бихме могли да разберем

Мистерията, която се е случила с двете деца Исус точно през тази 12 година, когато Азът на Соломоновия Исус преминава в Натановия Исус, малко след това детето Исус от Евангелието на Матей умира, а след това умира и Дева Мария от Евангелието на Лука. 1000 години е един ритъм, който може да бъде намерен в Евангелията и Апокалипсиса.

Антропософията ни дава този инструмент, този ключ, дава ни познанието и будността, за да виждаме закономерностите в живота, в историята, психологията, във всичко, което се случва около нас. Ние стоим тук с нашите тела с едно съзнание, отдалечено от всичко, което се случва в нашата душевност, в нашия Дух. Евритмията е едно от средствата, с които можем да осъзнаем нашето физическо тяло, нашето етерно тяло и по-висшите тела. Чрез Антропософията можем да стигнем до нашия Аз и до развитието на нашия Аз, защото сега, навлизайки в 3-тото хилядолетие, трябва да развием нови качества на душата. Трябва да започнем да наблюдаваме хората, по нов, имагинативен начин. Всеки от нас носи своята душа и своя дух, но те остават скрити за обикновеното мислене и съзнание. И едва когато развием тези имагинативни способности ще можем да виждаме във всеки човек скритото, Божественото. И няма да си позволим да изпитаме антипатия, омраза към което й да е човешко същество.

Ние трябва да развием и други качества, с които да се свързваме и да работим с Духовните йерархии – с нашите Ангели, Архангели, с Духа на времето, с Архангела на българския народ. Ние трябва да са научим да общуваме социално, защото всички тези противоречия, които наблюдаваме сега идват от това, че не развиваме съзнателно социалните отношения, не развиваме духовната любов и братство. Така всеки остава затворен в себе си, в своите лични интереси, в своя егоизъм. И се получава така, че себезапазването и личният интерес са по-важни от духовните истини. И човек трябва да се научи да сваля тези свои предразсъдъци и защити, за да може да се отваря към света и другите хора. Начинът, по който сме се изграждали досега, светът, кой-

то ни е оформял, не предполагат едно свободно духовно общуване между хората. Непрекъснатата битка между азовевете продължава, тя със сигурност ще продължи и в бъдеще, но ние трябва да бъдем осъзнати за това, че зад всеки междучовешки контакт стои борбата на аза с аза. Трябва да бъдем будни и осъзнати, за да разбираме какво се случва в човешките отношения.

Още повече че утре е неделята на Сирни Заговезни, когато всеки от нас ще започне своята подготовка за Великден. И този път започва винаги с празника Прошка. И както знаем, Мистерията на Голгота ще настъпи точно след 7 седмици. И сега е подходящото време всеки от нас да започне едно ново начало, една подготовка, за да изживеем Голгота и Възкресение след 7 седмици.

Всички тези ритми са ни необходими, нашата душа се стреми към тях, но ние не винаги ги осъзнаваме. Изграждането на тези годишни ритми прави нашата душа по-силна, ние започваме да усещаме времето по един по-различен начин. Виждаме непрекъснато как всеки ден ни представя нещо ново. В обикновеното си съзнание смятаме, че времето върви по права линия, но всяка нощ ние отново изживяваме предния ден и достигайки до предната сутрин, при събуждането душата със скок, преодолявайки големи напрежения и трудности, се пренася от вчерашната в днешната сутрин. Това се случва и когато преминаваме през Прага на смъртта. Отново трябва да изживеем онова, което сме направили тук на земята. Правилният начин да създадем основата за изграждане на тези отношения с душите, които са преминали в Духовния свят е с помощта на Антропософската Духовна наука. Това е мостът, който ни свързва с тези души. Съботният ден, в който днес сме се събрали тук ни дава възможност този контакт да бъде осъществяван. Всяка човешка душа с преданост, смирение и благоговение може наистина да се отдава на тези мисли.

Постепенно, с нашето духовно развитие ние преодоляваме ограничеността на нашите физически тела, преодоляваме това, че сме затворени в тях. И започваме да усещаме по нов

начин това, което се случва с нас и около нас. Астралният свят, Духовният свят ни изпращат своите послания, но ние все още оставаме слепи и глухи за тях. Затова е хубаво всяка вечер в нашата ретроспекция да поглеждаме деня и да откриваме чудесата, които са се случили през деня.

Кармата има грижата да ни събира заедно тук и тези наши срещи са кармични. Нашите скъпи дами, които дойдоха от Швейцария, водени не само от интерес към България и любов към евритмията, сигурно и те си задават въпроса кои души ще срещнат тук. Но това са въпроси, чийто отговори ние ще намерим много по-късно, след години – 7, 14 ... Важното е да изградим сега тези представи за нашите срещи и да можем да го запечатим в нашите души и в нашите тела. И едва когато наистина работим по този начин, идвайки отново на Земята, ние ще се сещаме и ще си припомним нашите предишни инкарнации при които сме били заедно.

Това, което правим и което ще продължим да правим е свързано с духа на Р. Щайнер. Ита Вегман, близка негова сътрудничка и духовна приятелка, кармична сродна душа, винаги е изнасяла лекции на 27 февруари и на 30 март всяка година. Даже 7 г. след смъртта на Р. Щайнер, тя признава, че иска да си вземе отпуск, за да може отново да изживее всичките си срещи с него. Една друга личност, макар и борейки се за живота си сега – досетихте се, че става въпрос за Сергей Прокофиев, през последните 10-15 г. също изнася лекции на 27 февруари и 30 март. И това са единствените външни задължения, които Прокофиев с много воля и себеотрицание прави сега – лекции на рождения и смъртния ден на Р. Щайнер.

В България също през последните години се опитваме да правим лекции на тези дати, нашите събирания около тези две дати стават традиция. И доколкото България е свързана с Духа на Р. Щайнер и той е свързан с България е друг интересен въпрос. Рудолф Щайнер никога не е идвал в България. Но Ита Вегман е идвала през 1939 г. и доколко неговия дух е пътешествал с нея при пътуванията ѝ до Гърция, Палестина и Йерусалим, пътувайки и в България, той я е придружавал. Няма

да се разпростираме и да търсим повече духовни връзки, но може само да предполагаме, че по някакъв начин Духът на България е свързан с Духа на Р. Щайнер и с Духа на времето.

Лекция на **д-р Трайчо Франгов**,
25.02.2012 г., София

ЛЕЧЕБНАТА ЕВРИТМИЯ Е ПРИЗНАТА ТЕРАПИЯ

**Катрин Майер и Ане-Лизе Йоос,
евритмисти, Швейцария**

Вместо визитка:

Катрин и Ане-Лизе, които бяха за първи път в България признаха, че са много доволни от посещението си в София. За тях това е било обогатяващо преживяване, тъй като са се докоснали до друга култура и език. Освен това им е било приятно да работят с толкова ентусиазирани участници от курса по евритмия, състоял се от 24 до 26 февруари 2012 г. в столицата. И не от куртоазия изразиха готовност да дойдат пак и да продължат съвместната си работа по евритмия.

- **Катрин, защо избрахте да се занимавате с евритмия?**

- Научих за евритмията от курс за любители, тъй като много обичам изкуствата, в които има движение. Отначало записах класически и модерни танци, но евритмията ми даде дълбочина и смисъл в живота, които досега не бях срещала. Тя промени живота ми напълно така, че реших да следвам евритмия в продължение на 4 години във Виена, а по-късно записах и лечебна евритмия в Англия. Лечебната

евритмия ми стана професия и до днес я практикувам в две училища, а също и преподавам на частно в Западна Швейцария.

- **Кое срещнахте по-рано: антропософията или евритмията?**

- Запознах се с антропософията чрез евритмията. И това ме промени. Самата среща бе доста дълбока, но не само интелектуална. Мога да кажа, че тя ме промени душевно, духовно и физически.

Сценичната евритмия не е достатъчно популярна

- **Ане-Лизе, пред какви трудности са изправени евритмистите днес и какви са задачите на евритмията днес, 100 години след създаването ѝ?**

- Трудностите пред евритмията се свеждат до това, че тя или се преподава в много стара форма, или така се променя, че губи същността си. Задачите на евритмистите днес се изразява в това да останат верни на самата наука, както и на нейната жизненост и разнообразие.

- **Как гледат на евритмията днес в Швейцария?**

- Макар в Швейцария да се намира прочутото училище в Дорнах, сценичната евритмия днес не е достатъчно популярна. Педагогическата евритмия се преподава във Валдорфските училища, а лечебната евритмия е призната терапия, като разходите у нас се покриват от застраховките.

Светлана Желева,
„Антропософски вест“

ЕВРИТМИЯТА В СТАРА ЗАГОРА

Защо започнахме
и дали да продължим

Кратки размисли

Първата евритмистка в Стара Загора се появи през лятото на 1992 г. Йордан Димитров я доведе от Англия, за да ни покаже непознатото изкуство. Дотогава всички освен мен бяха виждали евритмични упражнения или гледали евритмични спектакли в някои европейски страни. **Ирене Калева** беше финландка, завършила и специализирала евритмия осем години. Тя обясни, че се чувства особено свързана с Русия и славянските страни, и че има желание да провокира интереса към евритмията в България. Няколко дни всички правихме първите си опити с нея в Антропософския клуб. След това тя отлетя и не се появи повече. В известен смисъл задачата ѝ беше изпълнена.

Появата на Ирене Калева у нас беше, също както и на **Мария де Зваан**, отговор на зададения от нас въпрос: *"Какво може практически да се прави в Антропософията?"*. Но отговорите бяха различни. Лесно обяснимо е защо някои антропософски практики, като медицината и биодинамичното земеделие навлизат толкова бавно в България, а други като валдорфската педагогика и евритмията са носители на друга динамика.

Евритмията, любимата дъщеря на Антропософията веднага очарова най-младите посетители на антропософския ни клуб и още същата есен за Англия замина най-подходящата от нас бъдеща евритмистка. **Диана Демирева** избра евритмията за своя съдба и свой професионален път като постъпи в колежа по евритмия в Стауърбридж. Това беше съдбовен избор, изискващ поредица от жертви. Евритмията трябваше *"да се пренесе"* в България, а не просто да бъде посрещана като любима гостенка. И някой трябваше да бъде носителят. Носителят на тази мисия трябваше да изостави професията си и други ценности, изградени дотогава, които го свързваха с родината; трябваше да се свърже истински с евритмията и да я превърне в свой път. Никой от

нас, тримата най-млади тогава, не посмя да направи това. Осмели се само Диана, само на нея ѝ стигна храбростта в онези дни.

Когато Ирене ни показваше първите стъпки, ние повтаряхме и не знаехме какво точно правим. Но четири години по-късно Диана се завърна, за да положи едно истинско начало. И тогава в клуба ни се сформира една нова евритмична група, която целенасочено започна да изучава новото изкуство, ясно разграничавайки го от другите изкуства.

Малко по-късно, Диана завърши своята специализация в Лондон, а след това – в Германия. Тогава вече можехме с право да кажем, че имаме първата българска евритмистка, а тя имаше своята група в Стара Загора.

Йоановия празник край Стара Загора, 2008 г.

В началото започнахме да изучаваме вокалите и след като завършихме този първи етап бяхме толкова окрилени и наивни, че се осмелихме да започнем подготовката на първия си спектакъл. Колкото по-малко знаехме, толкова повече смелост имаме за решението да излезем на сцената пред публика. Първият ни спектакъл беше част от програмата за празника на архангел Михаил, представен на сцената на читалището от три ученички на Диана. Не всички имаха куража и лекомислието да се покажат толкова неподготвени на сцената. Краткият евритмичен спектакъл, показан от Иглика, Слава и мен беше избраният от нашата учителка текст на Рудолф Щайнер, представен само с вокалите, които бяхме учили. (Няколко години по-късно, гледайки видеозапис на представлението ни, Диана каза, че по един парадоксален начин този спектакъл е бил по-съвършен от всички следващи). Веднага след тази наша първа изява дойдоха истинските трудности в обучението ни. Но преди всичко група-

та ни се увеличи с нови ентузиастични, паднали под изкушението и обаянието на младото непознато изкуство.

Подготовката на по-голяма група се оказа по-трудна работа, но и обещаваше повече шансове за представяне на дейността ни. Репетициите бяха седмични и ритмични, към подготовката ни се подхождаше с повече високостепенност. В този разширен състав ние не започнахме веднага със съгласните, както следваше, а с упражненията *"Аз мисля говор"*, *лемниската*, *спирала* и други. На този етап любимото упражнение на почти всички беше: *"Аз се вглеждам нагоре и Бог ме закриля"*. По това време вече имаме няколко необходими евритмични аксесоари: копринени рокли, воали и медни пръчки. Почти през цялата зима бяхме обучавани в четирите основни упражнения с медните пръчки: упражнението на физическото тяло, етерното, астралното и аза. Диана настояваше да постоим постоянно и да ги правим редовно въщи. Едва след това започнахме да учим съгласните, а по-късно и знаците на зодиака. Групата ни укрепна и в края на миналия век ние подготвихме кратки евритмични спектакли почти за всеки антропософски празник. В началото на този век към нас започнаха да се присъединяват завърналите се от различни европейски страни валдорфски педагози. Те бяха учили евритмия няколко семестъра, бяха срещнали своите учители и своите трудности, бяха гледали други евритмични спектакли. Ясно беше, че всички трябваше да продължим заедно, а това означаваше да разбираме евритмията не само като най-новото, но и като **най-социалното изкуство**.

Един общ принцип на евритмичното обучение беше еднакво известен на всички: това че евритмията първо се прави практически, а после се теоретизира. Едва след един малък напредък е възможно да се отговаря на постоянно възникващите въпроси. Ние знаехме това и чакахме. Диана подготвяше много методично своите уроци с много прецизно подбрани мантри от Рудолф Щайнер, които понякога превеждаше сама, и едва след дълга и уморителна съвместна работа понякога отговаряше на нашите въпроси. Така от нея научавахме, че в евритмията няма нищо произволно. Тя не е балет, не е пантомима, не е изкуство на жестовете.

КАКВО Е ЕВРИТМИЯТА

Истинското евритмично изкуство трябва да се разграничава от многобройните съвременни танцувални форми, които много по-лесно печелят зрителския възторг. Един такъв сурогат на евритмията не би предоставил на публиката достъп до етерните космически сили, въпреки че би могъл бързо да получи нейното признание. Евритмията не изразява душевното състояние на евритмиста, тя търси закономерните етерни движения, които трябва да станат видими за физическите очи, но от друга страна, евритмичните спектакли не се правят заради физическите очи.

Така нашата евритмична подготовка ставаше все по-трудна, мотивите за участието ни в групата се усложняваха, а нашето постоянство и напредък бяха поставяни на изпитание.

Съвсем естествено е, че динамиката на една евритмична група не съвпада с динамиката на един човешки живот и целите, които една социална общност може да си постави, не са изпълними за отделния човек. След близо две седемгодишни фази на развитие нашата група отново се сви и намали състава си, а ние – първите ученици на Диана просто остаряхме. В последния спектакъл, който подготвихме преди две години, бяхме само пет участници от началото на възникването на евритмичната група в Стара Загора до днес. А по-нататък? Въпросите, които стоят пред нас, са много повече от онези, с които тогава започнахме. Дали да продължим, какво да променим, на какви нови задачи да посветим усилията си? Същите въпроси биха били много по-лесно разрешими за хора, посветили същото време на друго изкуство. А ние стоим притихнали на прага на третата седемгодишна фаза на нашата група и чакаме. Знаем, че Диана обмисля нов цялостен спектакъл върху *Медитацията на Основополагащия камък* – една тежка и времеемка задача. Не се учудваме, че тя мълчи вече близо една година. Какво е една година, когато светът празнува стогодишния юбилей на неповторимото изкуство? На своите сто години евритмията е все така най-младото изкуство и все повече намира онези души, които биха ѝ се посветили. А от евритмиста се очаква да си поставя адекватни и правилно премерени цели.

Веселина Велкова

Деян Йорданов Димитров

36 години

Израснах в Стара Загора. Като ученик, рисувах с голямо удоволствие и мечтаех да стана художник. След като завърших девети клас, семейството ми се премести в Англия, където майка ми започна работа като валдорфски учител. Посещавах валдорфско училище в Глостър, където два пъти седмично имахме редовен час по евритмия. По време на четирите години, в които живяхме в Англия често посещавах лекции на антропософски теми, както и евритмични представления и театрални пиеси.

Все още се увличам по изкуство и особено се интересувам от психологическото въздействие на формите и пропорциите върху човека в архитектурата. Макар че исках да стана архитект, разбрах, че само евритмията истински би могла да ми разкрие тайните, криещи се във формите и пропорциите. В края на 12-ти клас взех решение да уча евритмия и след това – архитектура. Планът ми беше да придобия дълбоко познание за въздействието на формите и движението и да го приложя по-късно в архитектурата.

За мое голямо разочарование, отказаха да ми дадат студентска виза за Америка, където бях приет да уча евритмия. Една година по-късно, след неочаквани поврати на съдбата, се оказах в Германия – в антропософския колеж „Аланус хохшуле“ в Алфтер,

близо до Бон. Там следвах една година архитектура и четири години евритмия. Още в първите месеци на обучението ми по евритмия така се вдъхнових от това изкуство, че реших да стана евритмист.

Няколко месеца преди дипломирането ми се ожених. Съпругата ми е актриса, която се занимава и с говорно формиране. През следващите 12 години – търсейки изкуството и себе си – ние живяхме в Бон, след това в Хамбург, Лайпциг, Стара Загора и накрая – в Льорах, където живеем и днес. Към дъщерята на жена ми се присъединиха двете общи наши дъщери. И трите момичета посещават валдорфска детска градина и валдорфско училище. В различните градове от нашето семейно пътешествие работя като валдорфски учител по евритмия. От пет години живеем в Льорах – малко градче, на границата с Швейцария и Франция, в околностите на Базел. Тук преподавам едновременно в три валдорфски училища, едното от които е за деца със специални потребности.

Какво е евритмията? Според Рудолф Щайнер, взаимоотношението между телата на човека е започнало бавно да се променя. Етерното тяло постепенно разхлабва връзката си с физическото. В хода на това развитие, човешките същества започват да развиват нови способности. В бъдеще ще има все повече хора, които ще възприемат не само физическия, но и етерния свят около нас. Би могло да се каже, че възникването на новото изкуство за движение, евритмията, е едно от многото явления в човечеството, които сочат към тези промени. Почнат ли хората да възприемат живота по нов начин, те ще имат нужда от нови художествени средства, за да изразят душевните си изживявания.

Изкуството винаги е имало мисията, използвайки земни средства да изяви неземното. Евритмията използва видимите физически движения, за да покаже невидимите етерни явления.

Деян Димитров

24 юли 2012 г.

Льорах

Евритмията е първото дете на Антропософията

„През вратата на прекрасното ни е обещано да попаднем в страната на познанието“ –

Мари Щайнер

Визитка:

Росица Левашка е лечебна педагожка, а **Димитър Левашки** е евритмист – и двамата с дипломи от Институт по Валдорфска педагогика, Витен-Анен, Германия. Живеят и работят във Варна, имат син Християн на 12 г.

Беше една топла вечер през 1996 г., когато срещнах Димитър на една духовна сбирка. Познавах го отдавна и след като събирането приключи останахме за да разговаряме по темата. До този момент бях търсач и се лутах в търсене на „Светия Граал“ по разни източни философии. Бях чела вече и „Космогонията на Розенкройцерите“ и му споделих, че това е най-близо до потребностите на същността ми. Изведнъж лицето му сякаш светна, попита ме дали съм чела Щайнер и предложи да се срещнем на следващия ден, за да ми даде една книга. На следващия ден се появи, държейки в ръка „Тайната наука“. Когато след това отворих първата страница и зачетох, като че ли пред мен започна да се разсейва някаква гъста мъгла и тайните, които оставаха до този момент забулени в

нея започнаха да се връщат при мен.

След няколко години „се запознах“ и с първото дете на Антропософията – евритмията. Това стана на първата конференция в София след учредяването на АОБ през 2001 г., когато наши гости и лектори бяха Сергей Прокофиев, Вирджиния Сийз и Ханс Хаслер, а Диана Демирева изнесе кратко евритмично представление. Истината е, че Димитър беше този, който изпита огромно въодушевление от тази среща с евритмията. За него тя беше като че ли някаква вълшебница, която го омагьоса и зае голямо място в чувствата и мислите му. Идеята да отидем в Германия, за да се запознаем отблизо с това изкуство назряваше все повече в него и

семенцето ѝ започваше да покълва и в моята душа.

Тогава синът ни беше на 2 годинки и взехме решение да изчакаме, докато стане на четири. Ако през следващите 2 години тази любов избледнееше, щяхме да се откажем от това малко авантюристично пътуване, както го възприемах. Все пак, бях на 44 години с малко дете и перспективата да съм студентка и то в чужда страна при тези обстоятелства, наистина спираше въодушевлението ми. Но любовта не избледняваше и идеята все повече заемаше реални измерения. Започнахме курсове по немски език. Когато Християн стана на 4 годинки, бяхме събрали 12 хил. евро и поради факта, че не разполагаме с други средства, а трябваше сами да финансираме това 4-годишно обучение, след като проучихме възможностите, избрахме най-евтиния вариант. Спряхме са на Института по Валдорфска педагогика във Витен-Анен, където двамата **трябваше да плащаме само по 300 евро на месец за обучението.**

Димитър отиде до Германия, за да се срещне с доцентите по евритмия и да проведе задължителния изпит. След като той е впечатлил изпитващите, те явно бяха решили, че аз мога да мина и без изпит, защото получихме тяхната „благословия“ и така започнахме опити за германски студентски визи, с документа, който от Института ни бяха дали, че сме приети. Въпреки това гер-

манското посолство отказа визите – годината беше 2004 г., семейство с малко дете – други бяха мотивите ни за него.

Обаче, съдбата не признава подобни неща. Обучението във Валдорфския институт започва винаги с „*Bauzeit*“. Това е нещо като нашите бригади, по време на които студентите участват активно в подготовката на института (боядисване на зали, оформяне на двора, работа в кухнята) и е задължително за новоприетите студенти. Явно обезпокоени от нашето отсъствие, доцентите по евритмия ни изпратиха и-мейл, за да разберат какво става. Точно предния ден бяхме получили отказа и бяхме много тъжни. Обаче, съвсем неочаквано, само след една седмица си получихме така желаните студентски визи – ръководството на Института се беше обървало към съответните служби в Германия и те на своя страна бяха задействали нещата в посолството .

От тук нататък, любовта към евритмията беше единственото, което ни крепеше по време на всички трудности, които едно студентско семейство с малко дете преживява в една чужда държава, включително и това, че поради финансовите проблеми обучението ни от 4 стана 5-годишно. Благодарение на Димитър, който въпреки че през цялата седмица, а често и събота, беше от сутрин до вечер в Института на упражнения, всяка събота вечер в 23.30 ч. отиваше да разнася вестници по домовете до 16 ч. на следващия ден, ние успяхме все пак да завършим обучението си с една единствена материална помощ от 1000 евро от нашите антропософски приятели Марайке и Франс от Холандия и с моралната подкрепа от една прекрасна Валдорфска учителка – фрау Бранд, която „приюти“ нашият изгонен от четири училища син.

Предполагам, че всички, които са минали през обучението по евритмия знаят поне две неща – евритмията иска пълно себеотдаване и много, много, много труд.

Особено при сценичната евритмия някои неща се повтарят стотици пъти, за да се изживеят и пресъздадат.

Празното размахване на ръцете, не-

съзнателното извървяване на формата – това е просто една гимнастика. Всяка една буква, всеки един жест трябва да премине през троичния организъм с пълната си мощ, за да се разкрие след това пред другите. Евритмията влиза така дълбоко в човешката същност, че става част от нея. Тя продължава да живее в човека, дори и ако той по някакви причини не може повече да се занимава интензивно с нея. Тогава човек започва да я чувства като дете, което е пораснало и е напуснало бащиния дом – липсва му всеки ден и заема завинаги част от душевния му живот.

Антропософията има много деца и всички те са част от нея. Може да се каже, че чрез тях тя намира едно по-пълно практическо приложение и по този начин много хора могат да се проникнат със същността ѝ. Като човек, приел в себе си Антропософията, намирам за съвсем естествено и нормално да се обърна точно към едно от децата ѝ – евритмията, когато изпитвам необходимостта да се движа, творя или когато като лечебен педагог виждам определени болестни състояния. Евритмията е душевна и волева потребност. Тя съчетава в себе си изкуството и движението, а човек има необходимост и от двете. И в този смисъл виждам заниманията с евритмията като едно пълноценно изживяване на Антропософията.

Защо в България евритмията все още не е заета своето място е въпрос, който изисква едно по-задълбочено изследване и аз мога да кажа само, че **за да се осъществи, всяко нещо се нуждае от съответните кармични обстоятелства.**

Едно слабо начало се постави със заниманията по евритмия в семинарите, които се проведоха и се провеждат в България в последните години. Мисля, че има някакви занимания и в по-тесни кръгове, но това не е достатъчно за да разцъфти евритмията, като съществува, което може да изрази своя потенциал и да изпълнява мисията, заради която тя се проявява на земята. Много се надявам, че в скоро време обстоятелствата ще дадат възможност за сформирани на една група за сценична евритмия и ще се намерят хора, които

ще намерят в душата си тази любов и всеотдайност, която е необходима за работата на подобна група.

За евритмична работа с децата се изисква съответната нагласа и качества, които правят от евритмиста педагог, а за лечебна работа е необходимо завършване на съответното обучение по лечебна евритмия, след основното 4-годишно обучение. За съжаление голямата мечта на Димитър (поради която той започна обучението си) да завърши лечебна евритмия остава засега несбъдната, поради невъзможността да финансираме това обучение. Планираме да съберем някакви средства, с които ще е възможно да посети поне някакъв курс при познати лечебни евритмисти в Румъния, но липсата на възможност да практикуваме професионално както евритмия, така и лечебна педагогика в България, за да можем да посрещаме разходите си за живот, поставя тази идея някъде в бъдещето.

Обучението по евритмия е доста тежко. В много страни лечебният евритмист лекува редом с антропософския лекар

Казвам се **Димитър Левашки**, на 52 години. С Антропософията се срещнах през 1994 г. Бях се занимавал с будизъм, йога и розенкройцерство, четях и книгите на Петър Дънов и посещавах сбирките на Бялото братство. След Морското училище във Варна служих 10 г. в нашия подводен флот. След това работих като помощник-капитан в една гръцка фирма. На един от корабите

през 1992 г. срещнах Христо Кирилов, много от антропософите от София го познават. Той беше там електронинженер и скоро намерихме общ език за духовните неща. Дадох му някои книги по йога за Звуковия поток от индийски учители. Започнахме да си кореспондираме и след като свърши договора. Две години по-късно отново отидох на кораба, където бе Христо. Той ми препоръча да се свържа с Виктор Лозанов, когато съм в София, да идем в окултната книжарница и да купя всичко, което намеря от Рудолф Щайнер. Взех 4 книги. Така започнах да чета антропософия. С Христо прекарвахме дълго време в обсъждане на Духовната наука и **открих, че най-накрая съм намерил, това, което съм търсил.**

Следващите години преминаха в усилено четене на всичко, което намерях от Р. Щайнер. Някои книги ги четях по 4-5 пъти, докато си обясня написаното. Вече все по-трудно четях други книги.

Малко покъсно срещнах Росица, на една духовна сбирка и тя ми каза, че е чела Космогонията на Розенкройцерите. Аз си пишех от 10 години с обществото им в Калифорния, в началото нелегално, заради режима и защото бях морски офицер и така изкарах два кореспондентски курса – по Космогония и за Библията. Изведнъж в лицето на Росица намерих сродна душа по тези теми, нещо, което рядко се случва, но съдбата си знае работата, та говорихме много на духовни теми. Предложих ѝ някои книги на Щайнер и после дълго ги обсъждахме. Така почна съвместния ни живот. През 2002 г. решихме, че въпреки, че сме по на 43 все още може да направим нещо за създаването на едно валдорфско училище в България, за което се искаше да има подготвени учители. И тъй като бяхме много впечатлени от евритмичното изпълнение на Диана Демирева на конференцията със Сергей Прокофиев и се бях занимавал дълго време с различни спортове, решихме, че можем да бъдем полезни в областта, свързана с движението, т.е. евритмията.

Разбрахме, че не е добре за майка на дете под 4 години да се занимава с евритмия, поради етерната връзка и трансформациите на етерното тяло при евритмията и изчакайки сина ни да порасне, започнахме да учим нем-

ски език.

Две години по-късно кандидатствахме в Института по валдорфска педагогика във Витен-Анен, Германия. Аз стоях една седмица в института, разглеждах обучението в различните курсове, ходих на антропософските и на евритмичните представления. Проведах изпит с мен по обща култура на движението, равновесие и ориентация в пространството. Когато разбраха, че съм се занимавал с тай-чи, поискаха да видят нещо и след един комплекс в стил ян от 108 упражнения и кратък разговор защо искаме да учим и как ще се финансираме, казаха, че сме приети за студенти. От посолството на Германия в София, обаче ни бяха отказани студентски визи, явно сме изглеждали съмнителни за студенти на 43 години, но отново съдбата си каза думата, помогна ни един от доцентите в института и ни разрешиха визите.

Обучението по евритмия е доста тежко, ако човек не се е занимавал много с движения.

Почти всеки ден има по 4 часа евритмия, от тях 2 часа говорна евритмия и 2 – тон евритмия. Това е доста уморително, особено в края на триместрите, когато се подготвят много произведения за заключителното представление, което има ролята на изпит. Оценки не се поставят. В края на триместъра има разговори със всеки студент за това какви трудности е имал и какво е постигнал. Разбира се, при трудности помощ има и в процеса на обучение. Изучава се сериозно теория на музиката, четене на ноти, разбор на музикални произведения. Това е необходимо за разбиране на нотите на дадено музикално произведение, което се евритмизира и което понякога е доста сложно.

Обучението има предимно сценична насоченост. Изучава се един триместър педагогическа евритмия и 1-2 седмици лечебна евритмия, но като цяло се подбират от самите евритмисти стихотворения и музикални произведения, които се изучават и подготвят през целия триместър за заключителното представление. В края на учебната година също има представление, на което се демонстрират избрани произведения от трите триместъра. Освен това, всеки евритмист подготвя солово изпълнение, по едно от говорната и по едно от тон евритмията, които се ре-

петират с някой от доцентите в извън учебно време и тези солово изпълнения се представят също в края на триместрите и годината. Представленията първо са вътрешни пред доцентите и после пред публика.

В края на 4-ти курс се подготвя голямо представление с около 25-30 различни произведения по говорна и тон евритмия, които се репетират през цялата четвърта година на обучението и се подготвят също костюми за всяко изпълнение. Понякога се налага при представленията

да се сменят 25-30 различни костюма, което трябва да стане много бързо,

докато се обяви следващото произведение. Затова на всеки четвъртокурсник при смяната на костюмите помага по някой евритмист от по-малките курсове.

За да се направи едно музикално произведение е необходимо да се знаят наизуст всички ноти от него. Всеки тон се прави с жест. Често вместо тоновете се евритмизират интервалите или смесено в зависимост от характера на произведението. Това изисква много работа по изучаването на всички ноти, паузи, интервали.

Формите, по които се движи евритмистът може да следват дадените от Р. Щайнер, който е разработил форми за много стихотворения и музикални произведения, но те могат да бъдат и съставени от самия евритмист. За тази цел се изучават и правилата при съставянето на форми, нещо като хореография. При говорната евритмия стремежът е да се правят всички звукове с жестове. В първи курс се започва с евритмизиране на един или два звука от дума, но до четвърти курс се евритмизира почти цялата дума и прехода между жестовете трябва да е плавен и съответстващ на характера на произведението – драматично, лирично, комично и т.н.

Представянето на едно произведение трябва да бъде израз на душевните преживявания на евритмиста. Затова евритмизирането изисква голяма концентрация във всеки един момент. Не напразно Рудолф Щайнер подчертава, че евритмията спомага да се изработи такава воля, силата на която се запазва в човека в продължение на целия му живот, докато другите

способи за формиране на волята водят до това, че тя постепенно отслабва с възрастта.

В началото, идеята ми бе да изуча евритмията с цел да създадем валдорфско училище в България. По-късно бях силно впечатлен от лечебната евритмия и желанието ми бе да уча лечебна евритмия. Обучението по лечебна евритмия изисква първоначално завършване на 4-годишния курс по евритмия и след това една година изучаване само на лечебна евритмия с последващ стаж от 6 месеца в някоя антропософска клиника. След това се полага изпит, който се признава от образователната система в страните, в които има такова обучение, а това са Германия, Швейцария, Англия, Америка и

дават право на лечебния евритмист да лекува заедно с антропософски лекар.

Лечебната евритмия се базира на многократно евритмизиране на един или ред от звукове, определени индивидуално за всеки пациент според заболяването му. Тук за разлика от сценичната евритмия, при която преживяванията на евритмиста са насочени навън, към публиката, към една показност, при лечебната те са обърнати навътре, така да се каже влизат навътре в евритмизацията, т.е. процесът е напълно обратен. Затова не се препоръчва на лечебни евритмисти да се занимават със сценична евритмия и обратното.

При лечебната евритмия звуковете в повечето случаи се правят с ръце и крака едновременно, много пъти с подскоци, което може да изглежда странно отстрани. Но

тук се привличат планетни сили и сили на Зодиака, които влияят на съответния орган,

под влияние на които са били образувани органите на физическото тяло при сливането в съответната инкарнация и именно чрез тези сили могат органите да се реконструират и видоизменят с цел да се излекуват. Сили, подвластни на Духовните йерархии и същества, които участват при създаването на органите на всяко физическо тяло при всяка една инкарнация. С лечебната евритмия, Щайнер ги е дал на хората и работата по оформянето на органите сега е достъпна и за човека. Затова не-

щата са много отговорни за тези, които се занимават с лечебна евритмия. Те не трябва да правят грешки, защото ако използват неподходящи гласни или съгласни, могат да насочат развитието на съответния орган в друга посока, а не към оздравяването му.

В България все още няма лечебни евритмисти. И жалко, защото те правят чудеса в клиниките в Германия, поне там имам наблюдения, доста успешно се борят с много, особено детски заболявания, побеждават дори парализата.

Според мен,
евритмията е важна част от антропософията и без нея антропософският живот не би бил пълноценен.

Мисля, че трудностите в АО в последните години се дължат на все по-голямото отдалечаване на хората от Духовния свят, технократизирането им, превръщането им в материалисти, робуващи на техниката, телевизията, интернетта, отделящи все по-малко време да погледнат навътре в себе си или с любов на хората около тях.

За съжаление, в България все още с практикуване на евритмия не мога да издържам семейството си. Ето защо, след завършване на обучението се върнах към старата си професия – на морски капитан. През времето, което съм на брега се стремя да съм полезен с лекция и занятия по евритмия с участниците в семинара по валдорфска педагогика във Варна, с преводи от немски, руски или английски на някои срещи с чужди антропософи и с преводи на книги по лечебна евритмия и лечебна педагогика.

По случай 100-годишнината от създаването на евритмията, благодаря още веднъж на Рудолф Щайнер, тази велика душа, за това, което е свалил за нас от Духовния свят.

Малко ми е тъжно, че тук не можем да се наслаждаваме на онези евритмични спектакли, форуми, представления, с които е богат антропософският живот във всеки град в Германия, където има валдорфско училище, където наистина човек може да има изживявания, съпоставими с най-прекрасното, наблюдавайки този видим говор или видима музика, което представлява евритмията.

Светлана Желева,
За „Антропософски вест“

ДА РАБОТИМ С ДУХА

Конференция в Емерсън колидж, Англия

31 юли – 5 август 2012 г.

Емерсън колидж в Източен Съсекс, Англия, който ще празнува 50-та си годишнина на 20 септември 2012 г., е международен образователен център за трансформационно обучение, където учат студенти от всички възрасти и от 40 страни. Колежът предлага множество програми с дългосрочни и краткосрочни курсове, разработени върху принципите и философията на Духовната наука, основана от Рудолф Щайнер. Тази година започва и нов 10-седмичен курс по Гьотеанизъм. Интересуващите се могат да посетят интернет страницата www.emerson.org.uk

Малко след началото на Олимпийските игри 2012 в Лондон, на около 60 км на юг, в Емерсън колидж, Съсекс, се проведе конференция на тема „*Да работим с духа*“. Светът беше дошъл в Лондон, за да мери физически сили, бързина и издръжливост, а ние, около 80 антропософи се събрахме, за да работим със силите на духа.

Емерсън колидж беше възкръснал след тежката финансова криза и Филип Мартин и Сю Пийт бяха решили да организират това събитие. Филип Мартин, Генерален секретар на АО на Великобритания, откри конференцията, а Вирджиния Сийз изнесе първия ден 2 лекции – за Рудолф Щайнер и Християн Розенкройц, и за 100 годишнината от Календара на душата.

Програмата започваше сутрин със сцени от Мистериите драми, които изживявахме, продължаваше с класен урок и работни групи – както върху мантрите на уроците, така и по темата за духа – работа с духа на музиката, с духа на пеенето, на изкуството, на словото и общуването, с природните духове и духа на лечението, с кармата в ежедневието и кармата в душевния живот.

Паузите бяха наситени с много срещи и интерес към личността на другия. Хората се интересуваха от България, от антропософския духовен живот. Припомнях си за българи посетили Емерсън колидж. Вечер, при ясно вре-

ме, Роджър Друит ни ориентираше в звездното небе.

Ник Томас, приятел на България, който беше 21 години Генерален секретар на АО на Великобритания, с ненамалващ ентузиазъм и огнен дух изнесе няколко лекции – за одухотворяването на науката, за Медитацията на основополагащия камък, води работна група върху Алхимичната сватба на Християн Розенкройц. Припомнихме си времето преди 14-15 години, предадох му поздравите от приятелите в България, а той ми каза „*Всяка седмица мисля за Вера (Гюлгелиева)*“.

С приятеля на България Ник Томас

Запознах се с Михаела и Николас – пастори в Християнската общност, а в неделя посетих и службата. Пожелаха да дойдат догодина – за срещи и лекции.

На раздяла с приятелите – Ръсел, Пат, Джейн, Карол, Фран, Тери и много други, си пожелахме пак да се видим.

Филип Мартин сподели: „*Темата догодина ще бъде 'Еволюция на съзнанието'*“. „*Ако ме поканиш като лектор, ще дойда*“ – като на шега му отговорих.

Колко пъти Рудолф Щайнер е идвал в Англия? Десет пъти, най-вече през август 1923, но и 1923 и 1922 г.

След два дни посетихме Гластънбъри – тук през 38 г. идва Йосиф от Ариматей с Граала, заедно с Лазар-Иоан, Мария Магдалена и други. А след няколко века тук е погребан крал Артур.

След тази седмица в Емерсън колидж в нас продължаваше стремежа да търсим и да работим с духа – с духа на Рудолф Щайнер, на Светия Граал, на древна Гърция...

Д-р Трайчо Франгов

ИЗКУСТВОТО НА РЕЧТА

Р. Щайнер

„Изкуството на речта – нарочно използвам израза „изкуството на речта“, за да опиша поезията – е по-всеобхватно и универсално от другите изкуства, защото то може да включи други форми на изкуство в своята форма. Може да се каже, че изкуството на поезията е изкуство на речта, което при един поет работи по-пластично, а при друг – по-музикално. Може да се каже, че дори живописата влиза в изкуството на речта.

Поетът трябва да се бори срещу конвенционалността на речта, за да извлече от речта този елемент, който може да направи от речта един път водещ към свръхсетивните светове. Затова поетът не обръща прекалено голямо внимание на тривиалното съдържание на думите, които използва. То само му дава възможност да изрази с думи истинския си художествен импулс. Точно както материалът – глината или мраморът – не е главната грижа на скулптора, а по-скоро вдъхновението, което той се стреми да изрази във форма, главната грижа на поета е да изрази поетическото си вдъхновение в звуци, които са образни, пластични и музикални.

Именно този художествен елемент трябва да се разкрие в рецитацията и декламацията.

В нашата епоха, лишена донякъде от художественост, понякога самият факт, че някой може да говори се счита за достатъчно основание този човек да стане рецитатор. Но изкуството на рецитацията и декламацията трябва да заема не по-маловажно място от другите изкуства; тъй като рецитацията и декламацията дават възможност човек да се отнася с речта по такъв начин, че в нея да се изявят както скритата евритмия, лежаща в нейната основа, така и образното, пластично, цветово използване на думите, тяхната музика, ритъм и мелодия. Когато Гьоте водел репетиции на своите ритмични драми, той използвал диригентска палка сякаш дирижирал оркестър, защото не го е занимавало тривиалното съдържание на думите, а как да изнесе това, което лежи като скрита евритмия в тяхната конструкция и използване.

При създаването на най-известни

те си поетически произведения, Шилер не е обръщал много внимание на смисъла на думите. Например – неговата „Песен на камбаната“, що се отнася до тривиалното съдържание на думите, може прекрасно да бъде и друга поема. Шилер първо е изживявал в душата си един вид неясен музикален мотив, нещо като мелодия и в тази мелодия е вмъквал думите, сякаш нанизвал перли.

Езикът е поетичен в истинския смисъл само доколкото се използва музикално или пластично, или само доколкото е изпълнен с цветове.

Фрау д-р Щайнер посвети много години на развитието на рецитацията и декламацията. Нейната работа направи възможно да се свържат в едно художествено цяло – тъй както различните инструменти се свързват в един оркестър – картината, представяна на сцената чрез „видимата реч“ на евритмията и чрез едно истинско евритмично отношение към речта – една евритмична рецитация и декламация. Така че от една страна имаме видимата реч на евритмията, а от друга страна – тази скрита евритмия, която не се състои само в образуване на тонове, а в целия начин, по който се разглеждат речта и езика.”

*Откъси от лекция,
изнесена на 26 август 1923 г.*

Обръщение на Сузана Георгиев

Благодаря Ви за възможността да кажа нещо за говорното формиране в

България. От Вас чувам плахия въпрос: „Годно ли е говорното формиране и за нас българите?“ То е годно за всеки човек, дори и ако не го упражнява професионално, щом той се е събудил за своя аз. Във всяко говорене се изразява индивидуалното отношение на човека към света и към самия себе си. Във всяко говорене има по мъничко интуиция, когато извеждаме думата от нас. Говорното формиране се основава върху това интуитивно приемане на думата, на сричката и на звука. В българските народни песни живее дълбоката сетивна способност на българската душа и в стихотворенията на българските поети, колкото и малко да ги познавам и разбирам, се усеща силата на аза, огънят на въодушевляването. Дадени са всички предпоставки за „българското“ говорно формиране.

Така, както звучи в настоящето, езикът – и това е така и в други езикови общности – е убит от чуждите влияния и от известна предпазливост. Азът не се осмелява напълно да излезе. С това имам предвид пълното признаване на самия себе си. И това може да се чуе не само в българския език. По начало това е една задача за бъдещето, която Рудолф Щайнер е намерил за човечеството като отговарящо на духа на времето развитие на съзнателната душа. Тук е полагаването на говорното формиране в антропософията и неговата бъдеща задача.

Вие питате как се е стигнало до това, че ми беше позволено да дам този едноседмичен курс. Дължи се на това, че истинските сърдечни желания се изпълняват и след дълго време на очакване. Първото упражнение за дишането на Рудолф Щайнер изразява същото. Тук го давам в превод от една починала приятелка:

*Осъществява се
Чрез надежда
Силен копнеж
Чрез воля.
Воля вее
Има вълнение
Вее там где тресе се
Твори трескаво.
Твори връзки
В бягане
Вее то в бяг
Разкрива.*

Мога да назова и имена, които се появяват постоянно в моя живот през изминалите 20 години: д-р Димитър Димчев, Богдана Вулпе, Нева Кръстева, Катя Белопитова. Последно се срещнах с тези личности по време на тържествата за 10-годишния юбилей от създаването на Антропософското общество в България през месец септември 2011 г. Там ние взехме решението за този курс.

Как изживявам участниците и участничките в курса? На това бих искала да отговоря с „Фауст“: „... *И виждам днес, и се терзая: света не мога да позная! Това сърцето ми със люта болка дави!* ...”¹ Те търсят разбиране за същността на езика, всеки от своята гледна точка. Идват поети, филолози, компютърни специалисти, хора на изкуствата. Изживявах това, че поне малко можа да бъде утолена жаждата за знание. И другият елемент: способността за изживяване на езика, тя се промени. Тук предстои един дълъг път. Той ще доведе до целта само, ако любовта към Вашия български език успее да се запази в отделния човек. Голямо усилие е това!

В света говорното формиране играе роля по антропософските сцени, каквито няма кой знае колко много, а също и в обучението на валдорфските педагози, евритмистите и свещениците от християнската общност. Разбира се и в антропософските групи, наричани клонове в Германия, сред които живее специалист по говорно формиране.

Самата аз живях от 1978 до 1980 година близо до София с българския ми съпруг и опознах хората, условията на живот и страната от съвсем лични мотиви. Това, което остана като импулси за по-нататъшния ми живот от този изтощителен период е възхищението ми към българските жени, прекрасната природа и танците. Едва по-късно, във връзка с антропософията, аз схванах душевната проблематика на българската същност, която ми е била и продължава да бъде много близо до мен.

Професиите ми са: учителка по немски език и литература, езиковедка, логопед и от 2004 г. специалистка по говорно формиране.

30 март 2012 г.

Превод: **Катя Белопитова**

¹ Из първа част на трагедията „Фауст“ от Йохан Волфганг Гьоте, превод от Димитър Статков, бел. прев.

СПОДЕЛЕНО ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СЕМИНАРА

Предистория

В среда на 90-те години на миналия век, проф. Нева Кръстева покани група лектори от Германия и Швейцария, които изнесоха цикъл лекции и занимания на различни антропософски теми. Между тях беше и съвсем младата тогава Сузана Георгиев, която проведе няколко занимания по Говорно формиране в салона на читалището в Бояна. За първи път участниците в тези занимания се запознахме с нея и с тази практика, създадена от Рудолф Щайнер и Мария Щайнер. През следващите години обаче, понятието „*говорно формиране*“ остана встрани от вниманието на нашите антропософски дейности.

На проведената през есента на миналата година Конференция по повод на 10 годишнината от създаването на антропософското общество в България, сред гостите беше и Сузана. Помолена от д-р Димчев, тя изпълни седмичната строфа от „*Календара на душата*“ в стила на декламация, изграден върху принципите на говорното формиране и всички останахме възхитени! Тогава я попитах дали ще има възможност да проведе един семинар в удобно за нея време по тази толкова непозната за нас приложна област на антропософията и тя с радост се съгласи...

Първият семинар

На 25 март тази година се събрахме 18 участници, за някои от които това беше и първата среща с антропософията. До края останахме 10 тъй да се каже „успешно“ завършили семинара и получихме своеобразна „грамота“ за участие. Ако трябва да характеризирам с една дума семинара, би трябвало да кажа – ИНТЕНЗИВЕН! За 6 дни научихме толкова много неща – за метричните стъпки и за дишането, за изживяването на звуците, гласните, съгласните и сричките, за паузите и за движението – чрез разнообразни упражнения и текстове, и в съчетание с много елементи от евритмията.

Самата Сузана сподели с радост в последния ден на семинара, че е много

доволна от сериозното отношение и активното участие на всички и че от сега ще се готви за нов семинар догодина, в който ще провежда и индивидуални занимания...

Благодарности

Специално към Катя Белопитова за артистичния и точен превод през цялото време на семинара, както и към проф. Нева Кръстева за гостоприемството.

Богдана Вулпе,
инициатор на семинара

Стъпка към по-будно съзнание

Винаги съм се възхищавала, слушайки декламация на сцената или по телевизията. За мен, участието ми в този семинар беше едно ново предизвикателство. Впечатлиха ме много неща: и прекрасния колектив, който бяхме, и актьорското майсторство на Катя Белопитова, и духовността и сърдечността на водещата Сузана Георгиев. Ще се радвам, ако мога да участвам в следващ подобен семинар и съм убедена, че за всички участващи това беше една стъпка към повишаване будността на съзнанието ни. Щастлива съм, че се запознах с Антропософското общество в София! Желая успех на всички предстоящи изяви!

Таня Борисова

„Ние имаме нужда от едно ново отношение към езика. Да, може да звучи парадоксално, но въпреки това е вярно. Трябва ни ново отношение към езика, ако искаме еволюцията на човечеството да върви напред.“

Рудолф Щайнер
Дорнах, 1920 г.

КОНФЕРЕНЦИЯ В БРАТИСЛАВА

На европейските генерални секретари и националните представители на антропософските общества и Форщанда на Гьотеанума

28–30 юни 2012 г.

Кръгът на европейските генерални секретари и национални представители на антропософските общества и Форщанда на Гьотеанума провеждат ежегодно своите срещи в различни европейски градове. През миналата – юбилейна 150-та годишнина на Рудолф Щайнер – тя се проведе във Вроцлав, Полша, където през юни 1924 г. се е състоял биодинамичния курс. Тази година мястото бе Братислава, а темата – годишната тема „Идентичност на Антропософското общество“.

Участваха 10 генерални секретари, 5 национални представители и четиримата членове на Форщанда.

Конференцията започна с пред-програмата – посещение на замъка Девин, както и на единственото валдорфско училище в Словакия. Началото на конференцията в следобедния ден на 28 юни бе открита от Ерих Шашинка – национален представител на Словакия.

Следващите два доклада на Хартвиг Шилер – Германия и Петер Нойрат бяха върху личността на Карл Юлиус Шрьоер, роден тук (тогава Пресбург), професора от Виенския Университет, стоящ в близки лични и кармични отношения с Рудолф Щайнер. Те се базираха върху биографията на учителя на Щайнер, а също и върху кармичните лекции, където се проследява пътя през различните животи на тази индивидуалност – Платон.

Конференцията се състоя в стария град, в който се влиза през Михалова брана врата, на улица Бъела, в родния дом на Карл Юлиус Шрьоер. Атмосферата беше сърдечна и одухотворена. Лена Вестергреен – Финландия и Хелмут Голдман – Австрия изнесоха презентации по въпроса за идентичността на индивида и общността. Лена говори във философско-екзистенциален аспект, а Хелмут – в историко-географски.

*Домът на Шрьоер.
Поглед във вътрешния двор*

Продължихме с темата за ръководството на антропософските общества от периферията. Тук думата имахме представителите на обществата. Как може да се влияе върху центъра – Гьотеанума, от обкръжението – националните антропософски общества?

Могат ли идеите и инициативите, идващи от периферията да рефлектират върху центъра? Всяка реализирана идея и инициатива в практическия живот хвърля своя собствена светлина и се превръща в своеобразен център. Всяка част от периферията може да се превърне за определено време в център и като такъв да носи своята роля и отговорност в ръководенето. Споделиха се и специфични проблеми в отделни страни – например Норвегия след масовото убийство миналата година и реакцията на Антропософското общество.

Следобед членовете на Форщанда представиха другата позиция – ръководството от центъра към периферията. Вирджиния Сийз съобщи за програмите за обучение в Гьотеанума. Пол Макай, Бодо фон Плато и Сейа Цимерман представиха инициативите и събитията през идващите месеци в Гьотеанума.

В паузите – на кафе, обяд и вечеря, имаше активни дискусии, планове за бъдещето. Тук духовната близост и интереси между участниците бяха определящи.

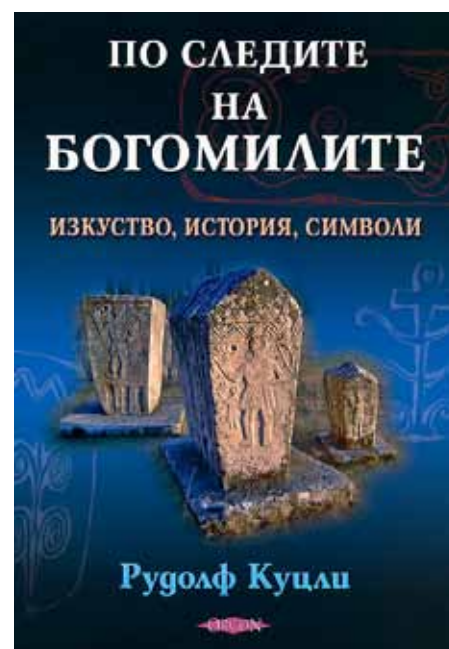
С д-р Стефано Гаспери, Италия, обсъждахме бъдещето на антропософската медицина и възможностите за сътрудничество и подкрепа на инициативи в България, с Рене Бекер, Франция – за биодинамичните ферми у нас, а с Филип Мартин, Великобритания – за предстоящата конференция в Емерсън колидж „Да работим с Духа“.

Така възникна и идеята за София – първоначално за Йоановия празник догодина някои от присъстващите пожелаха да дойдат, за да посетят местата, свързани с Александър Велики и Ита Вегман, а по-късно всички с голяма радост подкрепиха инициативата – конференцията през юни 2013 г. да бъде в България, София или Варна.

И така, разделихме се в очакване на АнтропоСофия да дойде в София.

Д-р Трайчо Франгов

НОВИ КНИГИ

Тази книга разказва за учението на богомилите най-вече през погледа на тяхното безпрецедентно изкуство: знаци, символи, мотиви изображения, запечатани в култовите и надгробните камъни.

Рудолф Куцли, който е последовател на Щайнер, открива корените на богомилството в първохристиянството, при Апостол Павел и при манихените. Куцли следва този раннохристиянски импулс за братство, осъществил се в условия на преследване и мъченичество и намира неговия връх на културно въздействие в планините на днешна Македония, но и преждвременния залез на едно християнство на Светия дух в Босна и Херцеговина.

ПОКАНА ЗА МИХАЙЛОВИЯ ПРАЗНИК**Стара Загора, 30 септември 2012 г., неделя**

В дома на Антропософското общество на ул. Кольо Ганчев 41А, ет.2

- 13.00 Начало
 13.10 Поздравителни думи към участниците
 13.30 Лекция – „Свърхсетивната школа на Михаил и мистерията на Християн Розенкройц“ – Георги Христов
 14.30 Почивка
 15.00 Музикални изпълнения, социални упражнения
 15.30 Разговор в кръг – „Космическата и човешката интелигентност, какво бъдеще подготвяме?“
 16.45 Разучаване на песен
 17.00 Край!

*Всички приятели са поканени да присъстват!***СОЦИАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТЕМА****Ролята на парите и принципът на братството в съвременния икономически живот****26 – 28 октомври 2012 г.****София****ПРОГРАМА**

26 октомври – петък

- 17:00 Музикално-художествена програма
 17:30 Въведение в социалния въпрос – Трайчо Франгов
 18:00 Мястото на Гютеанума и Антропософското общество в социалния живот – Пол Макай
 вечерна пауза
 20:00 Медитацията като път към човечеството – Рон Дунселман

27 октомври – събота

- 10:00 Конфликтите и тяхното разрешаване – Герхард Херц
 11:00 Себеразвитие на работното място – Марята ван Бошотен
 12 – 14 Обедна пауза
 14:00 Братството като импулс и принцип в развитието на обществото – Трайчо Франгов
 15:30 3 работни групи по темите на Пол Макай, Герхард Херц и Марята ван Бошотен
 18:00 Парите като реализиран дух – Пол Макай

28 октомври – неделя

- 9:00 Класен урок – Рон Дунселман и Трайчо Франгов
 10:00 Коопериране в икономическите предприятия – Мирослав Тодоров
 11:00 Пленум и дискусия по темата на конференцията – Трайчо Франгов, Пол Макай, Герхард Херц
 12:30 Край на конференцията

Работни групи:

3 работни групи по избор по темите на Пол Макай, Герхард Херц и Марята ван Бошотен

Конференцията ще се проведе в хотела към Дома на учения при БАН, ул. „Шипченски проход“ 50, София. (Срещу завод „Електроника“. Градски транспорт: трамваи № 20 и № 23, автобус № 11)

Такса за участие:

За целия семинар – 30 лв.

За един ден – 10 лв.

За отделна лекция – 5 лв.

За повече информация и въпроси: Трайчо Франгов, мобилен 0898 675 147, както и aobg@aobg.org**ЖИВОТ И СМЪРТ
КУЛТУРА НА УМИРАНЕТО**

Семинар

16 – 18 ноември 2012 г.**София****ПРОГРАМА**

16 ноември – петък

- 16:30 – 17:30 Регистрация
 17:30 – 18:00 Рецитация – Хор на живите и мъртвите
 18:00 – 18:30 Откриване
 18:30 – 20:00 Лекция: „Деменцията – един дълъг път към умирането“ – Пайви Лапалайнен

17 ноември – събота

- 9:00 – 10:00 Работни групи
 10:30 – 11:00 Пауза
 11:00 – 12:30 Лекция: „Смъртта като празник на духовно раждане – пътят в сферите след смъртта“ – Ханс Хаслер
 14:30 – 16:00 Работни групи – продължение
 16:00 – 16:30 Пауза
 16:30 – 18:30 Лекция: „Живот и смърт“ – Паула Корпелайнен
 18:00 – 18:30 Пауза
 18:30 – 20:00 Лекция: „Скритите ритми във връзка със смъртта“ – Марайке ван Хаселт

18 ноември – неделя

- 9:00 – 10:30 Работни групи
 10:30 – 11:00 Пауза
 11:00 – 12:30 Лекция: „Тайнствата на Християнската общност“ – Паула Корпелайнен
 12:30 – 13:00 Рецитация – Хор на живите и мъртвите
 13:00 Край на семинара

Работни групи:

- „Култура на умирането“
Пайви Лапалайнен и Марайке ван Хаселт
- „Подготовка за смъртта“
Ханс Хаслер и Паула Корпелайнен

Семинарът ще се проведе в хотела към Дома на учения при БАН, ул. „Шипченски проход“ 50, София. (Срещу завод „Електроника“. Градски транспорт: трамваи № 20 и № 23, автобус № 11)

Такса за участие:

За целия семинар – 30 лв.

За един ден – 10 лв.

За отделна лекция – 5 лв.

За повече информация и въпроси: Диана Ботушарова, тел. 02 8407643, мобилен 0889 345 730, както и aobg@aobg.org

ОТКРИТО ПИСМО до антропософските приятели

„Хората не знаят, че имат само това, което дават – с него се отива нататък...” –

Вера Гюлгелиева

... С тези думи ме изпрати тя, когато преди 21 години отидох при нея, за да споделя и да потърся съвет и помощ, когато останах „на пътя” на 50 години, без никаква социална осигуровка. Тогава леля Вера ми каза още, че съм имала голям късмет да науча реално урока на Смирението! Е, изучавам го вече толкова години... Аз съм живото доказателство за Божията промисъл и помощ, че тя се проявява чрез хората и използвам случая чрез страниците на нашия вестник да изкажа дълбока благодарност на всички приятели, които през тези години толкова сърцато, деликатно и навременно помогнаха на мен и близките ми. Някои ще възкликнат: Е, съдба! Сигурно...

А моята съдба в сегашния момент е: месечен доход с дъщеря ми и внучката ми, с които живеем заедно общо 360 лв. на месец, а само сметката ми за ток през януари е 380 лв.! От 27 юни живеем без ток, защото ЧЕЗ „наказва” нередовните си клиенти! „Е, не си единствена”, ще кажат... Но вече съм безпомощна пред социалния си статус, а и не можем с децата ми (и двамата инвалиди втора група) да се включим в „сивата икономика”, която и без нас е претоварена. На моите 71 години почти нямам възможност да получа и професионален ангажимент както преди. Сега съм заплашвана, че освен на съд, може и на улицата да отидем, както това вече се случва на една моя близка...

За пореден път протягам ръка за помощ към вас, приятели... помогнете да ми пуснат тока! А какво ще става нататък... Бог ще промисли и... добрите хора!

С искрена благодарност и надежда!

Богдана Вульпе

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**”
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

ПЛЕВЕН

Антропософска група „**Светилник**”
Галина Трифонова
тел. (064) 840 564; 0888 632 206

СОФИЯ

Група „**Михаил**”
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Работа с биография, социална и
художествена терапия
Светла Бисерова, тел. (02) 988 01 78

Антропософски кръг „**Аристотел**”
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**”
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група „**Ариадна**”
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 76 43; 0889 345 730

Група за слово и драма
„**Мари Щайнер**”
Богдана Вульпе
тел. (02) 983 18 68; 0877 836 822

Група „**Космософия**”
Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

Група „**София**”
Васил Назъров, тел. 0878 817 417

Курс по антропософска социална
арт-терапия
Провежда се в София, но е насочен
към хора от провинцията.
За връзка: Снежана Бечева
snezana2004@abv.bg и Вихра Кала-
пишева vihrakala@abv.bg. Телефони:
Снежана 0887 049 946 и Вихра 0887
152 335.

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Антропос-София**”
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „**Рудолф Щайнер**”
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Група за начинаещи
Иглика Ангелова и Йордан Димитров
тел. 0885 910 339; 0885 059 789

Група „**Клуб на родителите**”
Иглика Ангелова, тел. 0897 657 298,

Социална художествена терапия
(арт-терапия) Дочка Колева,
тел. (042) 621 330; 0886 824 715

ТЪРГОВИЩЕ

Група по лечебна педагогика
Константин Адамов
тел.: (0601) 811 07; (0899) 609 516

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**”
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

**ФОНД за НАБИРАНЕ на
СРЕДСТВА**
за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОБ)

Дарителски сметки:
BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630
Всички суми преведени по тези сметки
както от физически, така и от юри-
дически лица, подлежат на данъчни
облекчения.

Текуща наличност: 2130 лв.

За контакти:

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095
БЛАГОДАРИМ !

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Диана Ботушарова
Веселина Велкова
Светлана Желева
Георги Акабалиев
Тел: (02) 840 7643; 0879 923 866
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието
на публикуваните материали носят
единствено техните автори.